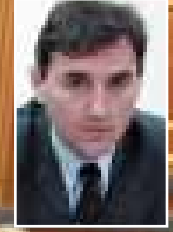
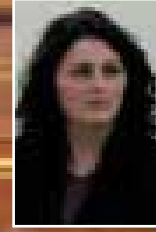
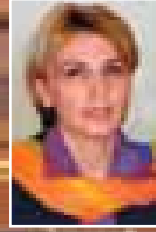

asi

ASSEMBLY SUPPORT INITIATIVE
NEWSLETTER

Haziran 2005, No 17

**“Milletvekilleri Mars’tan gelmedi,
onlar Kosovalıdır”**

Parlamento Grupları Başkanları ile tartışmalar

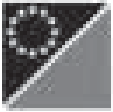

Hoşgeldiniz Ambassador Werner Wnendt

BM Genel Sekreteri Kofi Annan, AGİT tarafından yönetilmekte olan UNMIK III. enstitüsel yapılanma sütunu ve GSÖT yeni vekili olarak, Ambassador Werner Wnendt'i atadı. 1952 yılında doğan Ambassador Wnendt, 1980 yılında Alman Dışişleri Bakanlığında hizmet yapan bir diplomattır. 28 Nisan 2005 tarihinde AGİT Kosova Misyonu görevini üstlenmezden önce, Ambassador Wnendt, 2003 tarihinde üstlenmiş olduğu Bosna Hersek Yüksek Temsilciler Ofisi Kıdemli Vekiliydi.

Kosova Meclisi ve Güney-Doğu Avrupa İstikrar Paktı

Doina Ghimici, AGİT Kosova Misyonu

STABILITY PACT
FOR SOUTH EASTERN EUROPE

2004 yılının Haziran ayında, Slovenya Portoroj kentinde İstikrar Paktı Yuvarlak Masa Toplantısında, parlamentolar arasında işbirliğin temel hedefi oluşturduğunun altı tekrar çizildi. İstikrarlık Paktı girişimi üzere Güney-Doğu Avrupa yöresindeki parlamentoların milletvekilleri, parlamento çalışmalarının daha başarılı bir şekilde gerçekleşmesi, politikaların oluşturulmasında parlamentoların rolleri ve gözlemleme süresinde karşılaştıkları sorunların aşılması yönünde yöredeki diğer parlamentolarla aralarında işbirliğini arttırmaları teşvik edildi. Bunun yanı sıra, AB'nin Euro-Atlantik entegrasyon süreçlerinde yöredeki parlamentoların değişik tokuşlarına da İstikrarlık Paktı kapsamında yer verilmektedir. Yararlanan tarafları ve bağış verenleri bir masa etrafında toplayan İstikrarlık Paktı önceliklerin saptanması, aynı işlerin tekrarlanmasının önlenmesi, donatörler tarafından sağlanan değişik programların başarı oranının artırılması ve uluslar arası bağış verenleri arasında daha efikas bir koordinasyonun sağlanması yönünde de önemli bir rol üstlenmektedir.

İstikrarlık Paktı nezdindeki Uluslar Arası İşbirliği Çalışma Grubu (Task Force), İstikrarlık Paktı Birinci Masası Oturumunun düzenlenmesinden yaklaşık bir ay olmak üzere, yılda iki kez toplantı düzenler. Bu Masa kapsamında çalışmalarını sürdüren bu Çalışma Grubu, Güney Doğu Avrupa parlamentolarından ileri sürülen ihtiyaçlar ve kendi Çalışma Programı ile belirlenen görevleri yerine getirirken, ilgili hükümetler ve diğer kuruluşlar tarafından belirlenen boşlukların saptanması girişimlerini de sürekli olarak gözönünde bulundurur. Bağış verenler ve onları yerin getiren ajans temsil-

cileri yanı sıra yöredeki parlamentoların üyeleri de Çalışma Grubu toplantılarına davet edilip, yöredekilerle İstikrarlık Paktı arasında daha sıkı bir işbirliğin kurulması hedeflenmektedir.

Parlamento İşbirliği Çalışma Grubu son toplantısı 15 Nisan 2005 tarihinde Brüksel'de düzenlendi. I. Masa Başkanı görevinde bulunan Goran Svilanović'in daveti üzere bu çalışmalara Kosova Meclisi milletvekili Enve Hoxhaj da katılarak, katılımcılara Kosova'daki güncel gelişmeler hakkında bilgi vermesi yanı sıra, Kosova'da yasama sisteminin ve genellikle toplumun karşılaştığı güçlükler hakkında da konuştu. O, özellikle Kosova milletvekillerinin davranışlarının değişmesinin gereğine de işaret etti. Diğer yandan, genç bir parlamento enstitüsü olan Kosova Meclisi için bu tür irtibatların ve yöredeki diğer enstitülerin yasama alanında edindikleri görgü hakkında bilgi edinmesinin önemini de vurguladı. İstikrarlık Paktı toplantı çalışmalarına Kosova Meclisi üyesinin katılmış olması tüm katılımcılar tarafından selamlandı. Bu yüzden, ilerideki dönemde İstikrarlık Paktı ağı ile Kosova Meclisi'nin işbirliğinin devamlı bir hal alması beklenmektedir.

Bu oturum sırasında, AGİT Misyonu, Meclis ile ortaklaşa başlattığı bir girişim sonucu Güney-Doğu Avrupa milletvekillerinin Priştine'yi ziyaret etmelerini öngördüklerini de bildirildi. Bu sayede Kosova'daki gerçek durumu yakından tanıma fırsatının yakalanması yanı sıra Kosova milletvekillerinin de yöredeki meslekdaşlarıyla görgü ve fikir değişik tokuşunda bulunmaları için iyi bir fırsatı oluşturacaktır. I. Masa Başkanı yanı sıra Çalışma Grubu Koordinatörü de böyle bir girişim selamladı ve bu olayın İstikrarlık Paktı kapsamına alınması fikriyle uzlaştılar. Bu Yuvarlak Masa toplantısının tertiplenmesi için, İstikrarlık Paktı'nın kuruluş yıldönümüne de tesadüf eden 10 Haziran'da yapılması öngörülmektedir.

“Meclis’te daha büyük bir dinamiğe ihtiyacımız var”

ASI Bülteninin bu sayısında biz Kosova Meclisi’ndeki Parlamento Gruplarının rolü ve düşüncelerine odaklanmaktayız. Bu nedenle AAK Parlamento Grubu Başkanı Sn. Gjylnaze Syla ile bir söyleşide bulunduk.

Konuşma: Edita Bucaj

Meclis’in şu andaki mandatında AAK parlamento grubunun temel hedefi ve yaklaşımı nedir?

Hükümet koalisyonunda partinör olmakla, amaçlarımızı gerçekleştirmek ve Hükümet Progamı yardımıyla Kosova yurttaşları çıkarlarını korumayı hedeflemekteyiz. Hükümet öncelikleri, onun tanımlanmış stratejisi, gündem sırasının gerçekleştirilmesi olduğu gibi hükümet politikalarının ilerletilmesi doğrultusunda tam desteğimizi sunacağız.

Gerçekten biz dıştan çok iç politikayı gerçekleştirmekteyiz. Politik kültürümüzü geliştirerek muhalefet ile sürdürmelerden kaçınmak için herşeyi yapmaya hazırız. Yapıcı bir işbirliği ve toleransı desteklemekteyiz. Kosova’daki süreçlere ve genel olarak enstitüsel yaşama katılmayı yeğliyoruz.

Meclis çalışmalarında neler gerçekleşti ve daha nelerin gerçekleştirilmesi temin edilebilir?

Meclis’in kendi üyeleri için gerekli alanı ve çalışma koşullarını temin etmesi ile ilgili kapasiteler artırılmış bulunmaktadır. Meclis administrasyonu daha iyi bir eğitim görmüş ve Meclis Komisyonları çalışmaları güçlendirilmiş bulunmaktadır. Komisyonlar daha etkin olmakla birlikte onlar şeffaflığı artıran aleni toplantıları daha sık düzenlemektedirler.

Ek yetkili personelin temin edilmesi ile Meclis çalışmaları daha dinamik olabilir, genel kurul toplantıları daha sık sık düzenlenebilir ve komisyonların rolü daha da güç-

lendirilebilir. Meclis üyeleri belirli alanlarda uzman olmalı ve Hükümet çalışmalarını gözetlemek için var olan mekanizmaları daha etkili bir şekilde kullanmalıdır.

Ama Kosova’da olduğu gibi diğer ülkelerde de sınırlı imkanlarla karşılaşmaktayız. Var olan bilgilerden olduğu gibi onların önerilerinden yararlanmak için sivil toplum ile işbirliğinin artırılması gerekir.

Meclis’te yeterince tartışmalar yapılıyor mu?

Meclis, tartışmaların yapılacağı, anlaşmaların ve anlaşmazlıkların ortaya atılacağı kompromis-uzlaşma veya konsensusun temin edileceği bir yerdir. Dediğim gibi meclis çalışmaları hızlandırılmalıdır. Demek oluyor ki daha fazla toplantıların yapılması, tartışmalar için daha fazla olanakların temin edilmesi gerekir. Ve bunun sonucu olarak Parlamento üyeleri-milletvekilleri (PÜ) ile daha sık ve daha yakın işbirliğimiz olacaktır. Kosova’nın geleceği

ile ilgili önemli kararların alınması gerekli olan bir dönemde bunun yapılması çok önemlidir. Düşüncemize göre Kosova’da demokrasinin gelişmesi için şimdiye kıyasla ayda daha fazla toplantıların yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Genel kurul toplantılarının planlamasına göre ayda en azından altı genel toplantının yapılması Meclis çalışmaları efikasitesini artıracaktır.

Yasamanın gerçekleşme düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yasaların bazılarının gerçekleştirilmesi ya da gerçekleştirilmemesinin nedenleri çöktür.

Çok sayıda yasalara acil olarak ihtiyacımızın olduğunu göz önünde bulundurarak Hükümet onları tasarlama ve Meclis de o yasaları onaylama baskısı altındaydı. Bazı yasa tasarısı için ayrılan masrafların öngörülmemesi sorun yarattı. Bunun sonucu olarak biz bir yasanın etkili olup olmadığını izleyemedik. Bunun nedeni, yasaların tasarlanması sü-

reci içerisinde belediye yetkilileri ile danışmalarda bulunmadığımızdan kaynaklanmaktadır. Eğer danışmalarda bulunsaydık belediyeler tarafından gerçekleştirilmesi gerekli olan birçok zorluklardan kaçınabilirdik. İkincisi, seçmenlerimiz ile sıralı irtibatlarda bulunamıyoruz. AAK Parlamento grubu Hükümet Programının nasıl gerçekleştirildiğini görmek amacıyla alan ziyaretlerinde bulunacaktır. Bu, yasaların gerçekleştirilmesinde bizim sorunları keşfetmemize yardım edecek ve buna cevap verip sonucunu beklememizi temin edecektir.

Kosova Başkanı ile Kosova Başbakanının Sırp liderleri ile toplantı yapmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kosova, Sırbistan da dahil olmak üzere komşuları ile barışçı ilişkilerde bulunmak istemektedir. Kosova’nın ve Sırbistan’ın kıdemli liderleri arasında yapılacak olan toplantılar karşılıklı komşular arası yapıcı işbirliği düzeyinde olmalıdır. Kaçırılan kişiler, ve kaybolan kişiler, çalınan emekli maaşları, savaş hasarları, kadastro kayıtları ve dokumentasyon olduğu gibi, Kosova’nın nihayi statüsü hariç Kosova’nın bağımsızlık çağrışımı v.b. her iki tarafın ortak çıkarından olan konular görüşülebilir.

PDK hükümetin bir bölümü ile ilgili sunmuş olduğu dosya konusunda ne düşünüyorsunuz?

Düşünceme göre, bu, mahkemeleriniştir. Kararlar mahkeme tarafından alınmalıdır. Tümümüz yaptığımız eylemler ve onların getirebileceği sonuçları için sorumluyuz.

“Milletvekilleri Mars’tan gelmedi, onlar Kosovalıdır”

Meclis çalışmaları ve güncel politik olaylar hakkında parlamento grup başkanlarının toplanıp resmi görüşme olaylarına pek sık rastlanmıyor. Profesör Aluş Gashi (LDK), Jakup Krasniqi (PDK), Teuta Sahatqiu (ORA) ve Mahir Yağcılar (6+), 9 Mayıs 2005 tarihinde AGİT ve Kosova’da çıkan ekspres gazetelerin tertipledikleri toplantıya katıldılar. Devamda, bu toplantı tutanağından özetler getirilmektedir.

Konuşma: Edita Bucaj ve Arljinda Desku

Kosova Meclisi’nin çalışmaları ile memnun musunuz ve ve bu yönde iyi gitmeyen bir şey var mı?

Jakup Krasniqi: Meclisin sadece bir fülümünün görevini yerine getirdiğini diyebilirim; yasaların çıkarılması görevi. Bu, çok önemli olması yanı sıra tek görev değildir. Meclis, değişik denetleme gruplarını da oluşturmalı. Ayrıca, Hükümet çalışmalarını kontrol etmesi lazım. Kosova bütçesinin kontrolünde de daha fazla sözsahibi olmalıdır. Meclis, politikaların yapıldığı yerdir. Aslında Meclis çok önemli bir görevini yerine getiremiyor; nizamın sağlanması ve vatandaşların güvenliği. Adliye ve güvenlik yetkilerinin rezerve edilmişler arasında düşmelerine rağmen, böyle bir durum Meclisin de onlarla ilgilenmesi için engel değildir.

Parlamentonun kendine düşen görevlerinden % 15’ini yerine getirip getirmediğinden de pek emin değildim.

LDK da böyle bir değerlendirmeyle uzlaşıyor mu? Meclis, yasa onaylayan bir makine haline mi dönüştü?

Aljush Gashi: Kosova’nın demokratik enstitülerinin oluşturulmasındaki bu safhada başarıların kaydedildiği ayandır. Fakat onlara hâlâ geçici enstitüler dediğimiz için bu sürecin daha gelişmesine ihtiyaç olduğunun bir göstergesidir. Toplumumuzun görüşmelerin düzenlenmesine ihtiyacı vardır.

Mecliste eksikliği hisedilen şey nedir...

Aljush Gashi: Gündem sırasında alınan konularla ilgili görüşme ve tartışmaların kültür düzeyi memnun edicidir. Mil-

letvekilleri ciddi görüşmeler gerçekleştirmektedirler. Genel kurul toplantılarında diyalog ve iletişim kültürü oturtulmuştur. Elbette ki görüşülecek çok soru vardır fakat onları görüşebilecek enstitü kapasitemiz şimdi mevcuttur. Meliste daha çok sayıda oturumların ve görüşmelerin yapılacağına umut etmekteyim.

Mecliste görüşmelerin yapılmayıp yüzünden muhalefet onu eleştiriyor, Meclis Başkanı Nexhat Daci’yi ise konuşma özgürlüğünü kısıtlayan bir kişi olarak nitelendirmektedir. Bu arada Aluş Gashi diyalog kültürünün mevcut olduğundan bahsediyor. Bayan Sahatçi siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Teuta Sahatqiu: Her parti ve her milletvekilinin kendi görüşünü beyan edeceği yer ve zamana sahip olmalıdır. Parlamento içinde muhalefet grupuna düşüğüm için böyle bir fırsatın bize sağlanmasının gerektiği görüşündeyim. Böyle bir fikrin kabul edilip edilmediği başka bir konudur. En azında konuşabilmek için yeter zamımız olmalıdır.

Peki size bu konuda alan veriliyor mu?

Teuta Sahatqiu: Yeterince alanımız yok. Zamanımızın en büyük bölümünü, konuşmak istediğimiz konuya odaklaşacak yerde, neden konuşma fırsatımızın tanınmadığına harcıyoruz.

Mecliste görüşülme var mı ve PDK’ya konuşma için ne kadar zaman tanınıyor?

Jakup Krasniqi: Dünyada daha az görüşmenin yapıldığı başka

bir Meclis yoktur. Kosova Meclisinde görüşme diye bir şey yok. 30 milletvekilinden oluşan grup toplantımızda, kürsüde bir kimse konuşurken üyelerimizin sözüne katılmamalarını istedim. Kürsü vardır ve orada herkes görüşlerini açık olarak ifade etmelidir ve mikrofonların kapatılmasıyla bir yere varılamaz. Diğer ülkelerde iktidar etkinliklerine karşı muhalefet daha az kibar davranıyor. Bizde ise onun tersi yaşanıyor. İktidarda olanların başka görüşleri dinlemeye tahammülleri yok. Değişik reaksiyonlar ve konuşmalar var. Böylelikle başka düşünce dinlenmek bile istenmiyor. Böylelikle, çoğunluğun somurtkanlığını gören Daci bir bakıma görüşmeleri boğuyor.

Bu sorun hakkında muhalefet ile aranızda farklı bir görüş mevcut, sayın Gashi.

Aljush Gashi: Şu anda birkaç kural üzere çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Kosova Meclisi’nin daha iyi düzenlenmesi için çaba harcıyoruz ve eksiklikler varsa bu şekilde onlar ortadan kalkmış olacaktır. Ve elbette böyle bir şey görüşmeler için daha geniş imkan sağlayacaktır.

ORA ve PDK bu soruya somut yanıt vererek Meclis Başkanı Daci’nin görüşmeleri öldürdüğünü ifade ettiler. Siz de doğrudan bir yanıt verebilir misiniz. Böyle bir şey doğru mu?

Aljush Gashi: Toplantıların akışı sorununu ele alıp görüşmemiz gerekir. Bizim grubumuz, Meclis’in çalışabilmesi için saptanan belli kurallara saygının gösterilmesinden yanadır. Fakat biz şu an birden fazla kural ile

çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu alanı düzenleyen kural kabul edildikten sonra milletvekillerine şimdilik tanınan zamandan daha uzun bir süre görüş beyan etme fırsatının verileceğine umut ediyorum.

Sn Yağcılar, Düşüncenize göre Meclisteki tartışmalar başarılı mıdır?

Mahir Yağcılar: "6+" Parlamento Grubuna bakılırsa biz Daci söz konusu olunca her zaman dikkatli/sağgörülyüydük, öyle ki her zaman düşüncelerimizi belirtme fısatındaydık.

Meclis Başkanı Daci, AGIT'in genel kurul toplantılarına katılmamasını istiyor. Sizce bu istem yerinde midir?

Teuta Sahatqiju: Bu istemin yerinde olduğu görüşünü paylaşmıyorum. AGIT'in raporlarına göz atarsak düzensizliklerin olduğunu görmekteyiz. Diğer yandan, bu işte biz yeni olduğumuz için, bize yol gösterecek olan gözlemcilik elbette ki yararlıdır.

Jakup Krasniqi: Bence bu

izleme sürecine son verilmesini isteyecek yerde, Daci, bu dönemde gerçekleştirdiği çalışmalarını demokratik bir şekilde gerçekleştirdiğine dair AGİT, muhalefet ve diğerlerini ikna etmeliydi. Ancak bu şekilde AGİT gözlemciliğine ihtiyaç kalmazdı.

Aljush Gashi: Melis çalışmalarının şefaf olması beni memnun etmektedir. AGİT gözlemciliğine son verilmesine dair bizim grub tarafından istemin sunulduğunu bilmiyordum...

Nexhat Daci bunu Sorena Jesen Petersen'den talep etti.

Aljush Gashi: Belki bu bir ifade olabilir, fakat onun hakkında fazla hiç bir bilğim yok. Eğer Daci kaydedilen ilerme sonucu gözleme gerek kalmadığını dediyse, kaydedilen gelişme ortadadır. Genel kurulu toplantılarının transparan olması beni mutlu ediyor. Komisyon toplantılarına daha fazla gözlemcinin katılması için çaba harcayacağım. Üniversite üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin Komisyon çalışmalarına radım

etmelerine dair LDK'nın önerisi AGİT tarafından kabul edildi.

Demokratik enstitülerin fonksiyon etmesi yerine getirilmesi gereken standartlardan birini oluşturmaktadır. Meclis bu standartı ne denli yerine getirdi?

Jakup Krasniqi: İstene boyuta Meclisin bu standardı yerine getirdiğini söylemek çok zordur. Mandatının başından beri çok sayıda kanun üstünde çalışarak tüm diğer alanlardaki tartışmaları boğdu. Bu ise bir kayıptır.

Teuta Sahatqiju: Meclisin demokratik olabilmesi için demokratikleşmeye daha fazla yatırım yapılmalı. Meclis Başkanlık Kurulu'nda başlatılan girişimlerin engellenmesi yerine, sıradan vatandaşları ilgilendiren konuları ivedi bir şekilde görüşmeliyiz. Bence burada büyük farkvar. Demokratikleşme süreci hakkında çok daha önce görüşmeler yapılmalıydı, ancak böyle bir şey gerçekleşmemiş.

Ademi merkezizetçilik – desentralizasyon konusunun

görüşülmesi neden bu kadar sürüncemede kaldı?

Aljush Gashi: Daha ilk gündün beri genel kurul toplantısında bu konunun görüşülmesini deskeliyoruz.

Fakat bugüne kadar bu yapılmadı.

Aljush Gashi: Bunun gerçekleşeceğine umut ediyorum. Bilginiz gibi hükümet değişiklikleri gerçekleşti. Fakat, daha fazla bir çaba harcansaydı geçen hafta bu konu gündeme gelebilirdi.

Neden Meclis ay içerisinde sadece bir kere toplanıyor? Jesen Petersen de geçenlerde bu konuda memnuniyetsizliğini ifade etti. Bu konuda siz ne yapıyorsunuz?

Aljush Gashi: Bence hem Meclis hem de Hükümet çerçevesinde mevcut kapasiteler şimdi daha iyi bir durumdadır.

Demek siz memnunsunuz?

Aljush Gashi: Kosova enstitülerinde kapasitelerin oluşumu eski duruma göre bir ilerleme arz etmektedir. Kosova Meclisi'nin daha sık toplantı düzenlemesi

için gereken tüm önkoşullar sağlanmıştır. Bu toplantılarda Kosova vatandaşının ihtiyaçlarını ele almalıyız. Umarım bu gerçekleşir.

Fakat şimdilik bu gerçekleşmiyor.

Aljush Gashi: Kosova Hükümeti çerçevesinde kanun tasarılarını hazırlama kapasitesi eskisi gibidir. Kosova Meclisi ise belgelerin işlenmesi için daha geniş imkanlara sahip. Şöyle ki şu an kanunların onaylanması yanı sıra önemli olan diğer konuları da görüşebilmek safhasında bulunmaktayız.

Sayın Krasniqi, daha önceleri Mecliste iletişim kültürünün memnun derecede olmadığını söylediniz, fakat siz de kürsüyü kötüye kullanmakla suçlandınız

Jakup Krasniqi: Çıkıp bir kimsenin «siz şunları dediniz... ve bu sözlerinizle şunları ortadan kaldırdınız...»

Bakanlar kabinesinin bazı çıkar ve olaylara karıştığına dair suçlamalarınızdan bu arada bir şey doğrulanmadığı için eleştiriye uğradınız.

Jakup Krasniqi: Ben kiseyi suçlamadım. Kendimin ve vatandaşların tedirginliklerini dile getirdim. İfade ettiğim tedirginliğimi inceleyecek bir araştırma komisyonunun Meclis tarafı dan oluşturulmasını istedim.

Sayın Gashi, neden LDK böyle bir araştırma komisyonunun oluşturulmasından yana oy kullanmadı?

Aljush Gashi: Böyle bir araştırma komisyonu oluşturulmazdan önce Meclis Başkanlık Kurulu'nda en azından bir malzeme olmalı ve ona göre böyle bir komisyonun oluşturulup oluşturulmaması karara bağlanmalıdır. Biz bunu reddetme olarak değil, usullere saygının gösterilmesi olarak algılıyoruz.

Şikayetlerle ilgili belge-

ler elinize geçerse böyle bir araştırma komisyonunun oluşturulmasından yana oy kullanacak mısınız?

Aljush Gashi: Eğer bu belge elimize geçerse, onu ilk önce baktıktan sonra genel kurul toplantısına açık bir tutumla çıkaracağız.

Neden PDK bu belgeyi Meclise sunmadı?

Jakup Krasniqi: Bence işlere bu açıdan bakmamalıyız. Belgeyi gereken yere sunduk. O, Meclis için değil. Fakat Meclis, bu belge elinde olmasa dahi bu konuya eğilmelidir çünkü milletvekilleri Mars'tan gelmedi, onlar Kosovalıdır. Kosova TV ve medyalarında bu konu hakkında konuşuldu. Böyle bir olgu araştırma komisyonunun kurulması için yeterli olmalıydı. İktidarda olanların malvarlıkları denetlenmeli ve bu mal varlıklarına yasal yollarla mı yoksa yasa dışı yollarla mı ulaştıkları saptanmalıydı. Değişik suçlamalar var. Araştırma komisyonu kurlursa milletvekillerine mutlaka malzeme verilecektir. Bu malzemeler yanı sıra, araştırma komisyonunun polis araştırma servisi ve mahkeme ile işbirliğinde bulunmalarını talep ettim.

Politik partilerin böyle servisleri var mıdır?

Jakup Krasniqi: Politik partilerin gizli servislerinin olup olmadığını araştırmak benim işim değildir. Elbette ki partilerin kendi ihtiyaçları için değişik hizmetleri vardır. Bu belgeleri bizim nereden aldığımız önemli değil, onlarda iddia edilenlerin doğru olup olmadığı önemli.

Acaba SHIK, PDK'nın bir gizli servisi midir?

Jakup Krasniqi: Hayır. Kosova'daki gizli servislerle uğraşanların organı veya insanları değiliz. Kosova'da çok sayıda yabancı servisler mevcut, aralarında politik parti dışında

olanlar da var. Bizim parlamento grubumuz, vatandaşların ve adliye sisteminin istenen derecede güvenliğinin sağlanmasını istiyor.

Sayın Gashi, Vatandaş Güvenliği LDK'nın gizli servisi midir?

Aljush Gashi: Anlayamadım?

LDK nezdinde Vatandaş Güvenliği adında gizli servis var mıdır?

Gashi: Ben LDK parlamento grubu başkanım. Böyle servisler için bizim habermiz yok. LDK Başkanlık Kurulu üyesi olarak böyle bir hizmet için benim bilgim yok.

Peki ORA?

Teuta Sahatqju: Hayır, yok. Bence polis ve diğer enstitülerimiz daha fazla bakmalıdırlar ve bunu açıklığa kavuşturmalıdırlar. Bu olayların çözüme kavuşturulmaması onların oluşmasına neden olabilir.

Uluslararası topluluk Rugova ile Tadiç görüşmesi için ısrarlı görünüyor. Size göre bu görüşme yapılmalı mıdır.

Aljush Gashi: Başkan Ru-gova bu konuda ne karara varırsa, o onun meşru kararı olur. Fakat Priştine ile Belgrad arasında görüşmelerin yapılmasıyla sorunların çözüme kavuşacağından emin değilim.

Bu konuda LDK'nın tutumu nedir?

Aljush Gashi: Bu konuyu resmi bir toplantıda görüşmedik. Rugova, Kosova vatandaşlarının başkanıdır ve bu konuda sadece bizim partimiz karar almaz. Nihayi karara varmazdan önce başkanın tüm bunları göz önünde bulunduracağına inanıyorum. Sırbistan ile ilişkiler konusunda LDK'nın ayan tutumu vardır. Bize göre Kosova'nın bağımsızlığı ilan edilmelidir ve bu soru Sırbistan ile Kosova arasındaki görüşmelerle çözüme varamaz.

Jakup Krasniqi: Sırbistan ile diyalogun başlatılması kararı Kosova Meclisi'nde alınmalıdır. Mecliste bu konu gündeme gelmeden önce görüşmelere gidilmemli. Fakat görüşmeler sadece Mecliste değil, politik partiler arasında da boğulmuştur.

Kosova Meclisi üyeleri NATO Parlamento yöresel seminerine katıldılar

“Avrupa-Atlantik entegrasyonuna doğru: Güney-Doğu Avrupa’da ilerlemeler ve sorunlar”

Kosova’da şu anki dinamizmin ardından, Meclis’in, yöresel irtibatlar ağının kurulması ve uluslararası işbirliğine değin ilişkilerin ve mekanizmaların geliştirilmesi için ek desteğe ihtiyacı vardır. AGİT Misyonu üçüncü defa Kosova Meclisi üyelerinin NATO Parlamento Meclisi’i oturumuna katılmalarını sağladı. Meclis üyeleri Gjylnaze Syla ve Oliver Ivanovic 59. Gül-Gül seminerine katıld. Bu seminer 12-14 Mart 2005 tarihleri arasında Hırvatistan Parlamentosu işbirliği ile Dubrovnik’te düzenlendi. Seminere NATO üyesi olan 60’tan çok parlamento üyeleri olduğu gibi NATO Parlamento Meclisi Başkanı Pierre Lellouche de katıldı. Sn. Syla ve Sn. Ivanovic Kosova hakkında konuşma yaparak katkılarını sundular.

Doina Ghimici, Kosova AGİT Misyonu

Katılımcılara göre Avrupa Birliği’ne katılım istemi güçlüdür ve eski Yugoslavya’dan oluşan ülkelerin istikrara kavuşması ve geçiş yapmaları için, bu, genel bir çerçeveyi oluşturmaktadır. On yıl öncesine kıyasla Güney-Doğu Avrupa’daki durum oldukça değişmiştir ama aynı zamanda çeşitli sorunlar da mevcuttur. Önümüzdeki dönem içerisinde bu sorunları çözümlenmesinde ilerlemelerin kaydedilmesi beklenmektedir. Özellikle Kosova ve Sırbistan ile Karadağ’da ilerde bu planda görülecek olan süreç ve sorunlar – uluslararası topluluk ve özellikle de AB ve NATO tarafından orta vadeli hata uzun vadeli bir şekilde üzerinde durulması gereken sorunları oluşturmaktadır. Uluslararası topluluğa olduğu gibi tüm yöreye de şu büyük görevler düşmektedir: zor bir şekilde kazanılan istikrarın hasara uğramamasına özen göstererek ilerideki gelişmelere yön vermek.

Değişik çıkarlar ve fikirler yanı sıra,seminere katılanların büyük bir çoğunluğu Kosova’nın statüsünün halledilmemesi olayının en önemli sorunlardan biri olduğu ve Kosova ile Sırbistan ve Karadağ’daki durumu birleşik kılan faktörlerden biri olduğu konusunda

uzlaştı. Hatta Sırbistan’da bile Kosova’nın nihayi statüsü hakkında konuşalım mı ikilimi gelecekteki statüs müzakereleri ne şekilde başlamalıyız konuları ele alınıp görüşülmeye başlıyor. NATO parlamento üyeleri olduğu gibi ve onların yöresel üyeleri de Belgrad ile Priştine’nin olduğu gibi Kosova Sırplarının da müzakere çerçevesine katılmaları gereği ile uzlaşmış bulunmaktadırlar. Eğer müzakereler başarılı olursa, ethnic diyalogun körüklenmesi ve Kosova Arnavutları ile Kosova Sırpları arasında güvenin yenilenmesi ve Belgrad ile Priştine arasında irtibat kanallarının geliştirilmesi doğrultusunda çabaların sarfedilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte Avrupa hem Sırbistan’ın hem de Kosova’nın AB üyesi olmaları daha doğrusu iki ayrı ama paralel izlerde olmaları gereksinimini ayan olarak belirtmelidir.

Kosova’nın geleceği ile ilgili yapılan panel konuşmalarda, NATO Kriz Menacmenti Divisyonu çerçevesi içerisinde Kosova’dan sorumlu olan Joaquin Molina, uluslararası topluluğun güvenlik konusundaki fikrini temsil etti. Kosova’daki güvenlik konusunda daha acil kapsayıcı bir yaklaşımdan söz ederken, özellikle de yılın ortalarına doğru Standardlarının görüşülmesinden söz ederken, Sn Molina UNMIK-GÖE ve UNMIK-KFOR arasındaki işbirliğin ve KFOR’un daha başarılı etkin-

liklerde bulunması gereksinimine işaret etti. Kendisi aynı zamanda güvenlik konularının görüşülmesi gereksinimine işaret etti. Kosova’da NATO profilinin arttığını hatırlatarak, NATO görevlisi NATO’nun uzun süre Güney –Doğu Avrupa’da ve Kosova’da olacağını belirtti. Kosova’nın nihayi statüsünün tanımlanmasında NATO’nun sorumlu örgüt olmamasına rağmen, NATO’nun politik tartışmaların yapılması doğrultusunda Temas Grubu’nda politik rolü olacağını bunu ilk sırada “insanların kazançlı çıkmaları Uluslararası Topluluğu ile GÖE arasında daha iyi ilişkilerin kurulması için” yapacağını belirtti. Sn. Molina, NATO parlamento üyelerinin Kosova hakkında olan her bir yapıcı girişimi desteklemelerini; Güvenlik ile ilgili Yüksek Örgüt Konseyi de dahil olmak üzere Kosova Sırplarının enstitülere katılmalarını, formal olmayan irtibatların katılımın bir parçası olmadığını bilmeleri; GÖE’nin olduğu gibi tüm Kosovalıların azınlıklar için güvenlik hissinin geliştirmeleri ve seferber olmaları, rüşfetçilik ve örgütlü suçlara karşı savaşmalarını çağırırdı.

İlk defa olarak inter-parlamento Meclisi’nde konuşurken, AAK liderlerinden biri olan Gjylnaze Syla, çok iyi kabul edilen “Önümüzdeki yol” adlı raporunu sundu. Kosova’nın geleceği ile ilgili belirsizliğe işaret ederek Sn. Syla ilk önce onların ulusal yapısına bakılmayarak, eko-

nomik bir gelişmeyi, eğitim ve güvenliği isteyen tüm Kosovalılar adına konuştu. Bu yollara götürecek olan şeyler güçlü bir demokrasi ve yasaların khakimiyeti, daha iyi bir yöresel işbirliği olmakla birlikte, Avrupa entegrasyonu ve NATO gibi örgütlere üye olmaktan geçmektedir. Ama Kosova’nın nihayi statüsü belirlenmeden bunların gerçekleşmesinin mümkün olamayacağına işaret etti. Sn Syla, GÖE’nin Standardları gerçekleştirmesi gerektiğini “devlet olmak için onların gerçekleştirilmesinin gerekli olduğunu” belirterek, azınlık topluluklarına ulaşma ve Ramuş Haradinay’ın Lahey gitmesini büyük bir kahramanlık ile kabul eden GÖE hakkında açıklamalarda bulundu. Kendisi aynı zamanda Kosova’nın nihayi statüsünün belirlenmemesinin özellikle Kosova ekonomisini negatif olarak etkilediğini hatırlatarak, bağımsız bir Kosova’nın yöresel istikrarlık ve gelişmeye bulunacağı katkıdan söz etti.

Sn Süla’dan sonra , Oliver Ivanovic sözü alarak , NATO Parlamento Meclisini iyi tanıdığını “Geçmişe takılmış şimdiki za-man” adlı raporunu sundu. Kosovalı Arnavut meslekdaşı başarılarından söz ederken, İvanoviç genelde eksiklere değinerek bardağın boş olan yarısına işaret etti. Kosova Sırp Meclis üyesi altı yıldan sonra uluslararası topluluğunun

devamı sayfa 19’da

Kosova enstitülerinde son gelişmeler

23 Mart 2005 tarihinde yeni Hükümet seçildi

8 Mart 2005 tarihinde Sn Ramuş Haradinay'ın başbakanlık görevinden istifasından sonra Kosova Meclisi 23 Mart 2005 tarihinde yeni hükümeti seçti. Meclis, Başbakanlık görevine AAK Başkanı Yardımcısı Bajram Kosumi'yi Başbakan görevine kendisinin önermiş olduğu kabinesi ile birlikte eski kabinede birkaç küçük değişiklikler yapılarak seçti. Meclisin bu kararı onaylamasından önce yoğun tartışmalar yer aldı. Koalisyon üyeleri Sn Haradinay tarafından başarılı bir şekilde yürütülen eski hükümetin desteklenmesinden söz ederken, muhalefette olanlar hükümet tarafından temsil edilen belirsiz programı eleştirdiler. Meclis, 71 evet ve muhalefetten gelen 36 hayır oy ile hükümeti destekledi.

Bakanlar Kara Dağ'da bulunan yerelerinden göç etmiş olanları ziyaret etti

Kara Dağ'ın kolektif yerleşim merkezlerinde bulunan Kosovalı göçmenlerin durumunu incelemek amacıyla 8-10 Nisan 2005 tarihinde ortak UNMIK-GÖE delegasyonu Kara Dağ'ı ziyaret etti. Geri Dönüşler ve Topluluklar Bakanı Slavışa Petkovic, Yerel İdare Bakanı Lutfi Haziri, Geri Dönüşler ve Topluluklar Ofisi Müdürü Yardımcısı, Berane ve Konik kolektif yerleşim merkezlerini ziyaret edip Podgoriça'da yerleşmiş olan yerlerinden olanlarla, Karadağ Çalışma ve Sosyal Güvenlik ile Yerlerinden olanlar Komisyoneri ile görüştiler. Kosova'ya geri dönüşler konusunda ilerideki işbirliği hakkında görüşmelerin sürdürülmesi için uzlaşmaya varıldı.

Priştine'de Temas Grubu toplantısı düzenlendi

12-13 Nisan 2005, Temas Grubu toplantısı Priştine'de düzenlendi. Temas Grubu ülkeleri politik müdürleri UNMIK görevlileri ile Kosova politik ve enstitü liderleri ile bir araya gelip görüştiler. Temas Grubu ilk defa olarak bu düzeyde Kosova'da toplantı düzenledi. Temas Grubu, Kosova'da bazı standartlar konusunda kaydedilen ilerleme ile cesaretlendirildiklerini ve Kosova Sırpları ile Kosova Arnavutları arasında diyalogun yapılması için "yeni bir istem" için hazırlıklı olduklarını belirttiler. Onlara göre ademi merkezîyetçilikte elde edilecek olan sonuçların çok uluslu bir

toplumun gerçekleştirilmesi için en iyi bir yol olduğunu ve her iki tarafın Kosova'nın nihayi statüsü konusunda hazırlıklı olmaları gereksinimine işaret ettiler. Böylece, nihayi statüs konuşmalarının yapılmasından önce diyalogun "güven çerçevesi" nin temin edilmesinde anahtar olduğunu vurguladılar. Başbakan Kosumi, şu anda Belgrad ile hükümetin sadece teknik konular üzere görüşmek için hazır olduğunu ve görüşmelerin yapılmasında bağımsızlığın tek seçenek olduğunu belirtti. Muhalefet liderleri ademi merkezîyetçilik-desantalarizasyon sürecini eleştirerek bunun Kosova'da demokratik enstitülerin "çalışmadığının" bir göstergesi olarak gördüklerini belirttiler. Kosova Metohiya'ya ait olan Sırp Listesi (SLKM) desantalarizasyon çalışma gruplarına olduğu gibi Meclis ile Hükümet çalışmalarına yeniden katılmak istediklerini belirttiler. Onlar, pilot projelerinin daha da desantalarizasyonu konusunda daha fazla desteği beklediklerini belirttiler.

21-22 Nisan 2005 tarihinde Meclis toplantısı çalkantılı geçti

Kosova Meclisi'nin 21-22 Nisan tarihinde düzenlenen genel kurul toplantısı gündem sırası için önermiş oldukları konular dikkate alınmadıktan sonra iki muhalefet grubunu oluşturan PDK and ORA protesto ederek toplantıyı terketti. PDK, gündem sırasında yer alan konular yanı sıra Meclis'in ademi merkezîyetçilik konusunu olduğu gibi Meclis'in, Hükümetin belirli üyeleri hakkında iddia

edilen kriminal etkinliklerin araştırılacak olan ad-hoc komisyonun kurulmasını ve geçen genel kurul toplantısında ORA tarafından yapılan prosedürel ihlallerin gündem sırasına alınmasını istedi. PDK aynı zamanda Bağımsız Medya Komisyonuna (BMK) değin Yasa ile Meclis'in yeni Yönetmeliği'nin kabul edilmesinin ertelenmesini önererek, olan şekilleri ile hiç birinin kabul edilemeyeceğini belirtti.

Meclis, ikinci görüşmede Sosyal ve Aile Hizmetlerine Yasa Tasarısı ve Bağımsız Medya Komisyonu Yasa Tasarısı'nı görüştü. Meclis aynı zamanda ilk görüşmesinde Yetişkinlerin Eğitimi, Kosova Adli Enstitüsünün Kurulmasına Yasa Tasarısı, Tarımsal Toprak ve Admınistratif Prosedürler Yasa Tasarısı'nı görüştü. Meclis üyeleri Konutlar Yasa Tasarısı hakkında ikinci görüşmesinin Meclis'in ilerideki toplantılarının birinde yapılmasını erteledi. Meclis, aynı zamanda, Meclis Komisyonları ile UNMİK Petrol ve Petrol Ürünleri Ticaret Yasası'nı, ki bu yasa 17 Nisan 2004 tarihinde desteklenmiştir, 8 Eylül 2004 tarihinde desteklenen Rüşfete -Korupsiyona Karşı Yasayı görüşerek önerileri kabul etti.

Meclisin Nisan ayı toplantısı GSÖT'yi düşündürüyor

29 Nisan tarihinde GSÖT Meclis Başkanlığına bir mektup göndererek, 21-22 Nisan tarihlerinde yapılan genel kurul toplantısında olagelen olaylar hakkında, sorular ve yapılan toplantı ile ilgili AGİT Meclisi Gözetleme Raporunu aldıktan sonra, üzüntüsünü belirtti. Yazmış olduğu mektupta, GSÖT, Meclis Başkanlığı ve genel olarak Meclis Başkanı Necat Daci'nin Meclis'te temsil edilen tüm politik oluşumların çıkarlarını hesaba katması için daha büyük bir çaba harçmasını davet etti. Mektubunda, GSÖT, tartışmaların reddedilmesi, bazı Meclis üyelerinin konuşmalarının toplantı kayıtlarından silinmesi ve Meclis üyelerinin ilerideki genel kurul toplantılarından çekilecekleri ile ilgili ihtarları Meclis'in enstitüsel güvenirliliğine zarar vereceğini belirtti. Mektupta, Meclis Başkanlığı ile sıralı toplantıların yapılmasıyla ve prosedürel anlaşmazlıkların çözümlenmesinde payı geçen yasama komisyonu ile çalışmakla, Meclis Başkanlığı, Meclis'in iç düzeltme mekanizmalarının güçlendirilmesi ereğiyle AGİT'in öneride bulunduğuna işaret etmektedir.

"Kosovo Forumu"nun kurulması tartışmaları

29 Nisan tarihinde, GSÖT, Kosova Arnavut politik liderleri için bir öğlen yemeği düzenledi. Hükümet ile muhalefet arasında ilişkilerin geliştirilmesi, standardlar, Belgrad ile diyalogun yapılması, ademi merkeziyetçilik ve niyahi statüs konuşmaları ve Kosova'nın tüm ana politik faktörlerinin temsil edileceği kilitsel konuları işleyecek olan tüm kapsayıcı bir politik forumun kurulmasına odaklaştı. GSÖT'e göre, "bunun enstitülerin değiştirilmesi anlamına gelmediğini, var olan enstitülerin desteklenmesi ve kilitsel konular üzere diyalogun yapılması" anlamını taşıdığını belirtti. GSÖT, liderlerin onaylaması ereğiyle kendilerine forum hakkında yazılı bir öneri gönderdi. LDK ve PDK bu forum hakkında farklı düşünmekte, LDK forumun öğüt verici rolünü desteklerken, PDK onun karar verici bir role sahip olması görüşündedir. GSÖT "Kosovo Forumu" girişimi hedeflerini tartışmak ereğiyle Priştine'de Temas Grup (TG) Plus ile görüştü; Girişim, TG Plus temsilcileri tarafından bütünlüklü olarak desteklendi.

Bakanlar Sırp Ortodoks Klisesini ziyaret etti

25 Nisan tarihinde GSÖT bir İdari Emir yayınladı. Bu emirde Visoki Sırp Ortodoks Klisesinin bulunmakta olduğu Deçan Vadisi'nin özel alan olarak ilan ederek onun UNESCO tarafından bir dünya zenginliği sitesi olarak sayıldığı belirtilmektedir. Sekiz ay yürürlükte olacak olan bu Yönetim Emrine göre, UNMİK'ten onaylanan yetki alınmadan bu vadiye hiçbir onarım yapılamayacak ne de herhangi bir endüstri ya da ticari etkinlik yapılamayacaktır. Bu yörede toprağa sahip olanlar ve bu toprağı kullananlar kültür ve doğal zenginliğinin korunması doğrultusunda Kosova yasaları ve UNESCO standartlarına uymalıdır. 1 Mayıs Günü , GSÖT ile Çevre ve Uzaysal Planlama Bakanı Adrian Gjini ve Belediye Meclis Başkanı, Episkop Teodosiye'nin daveti üzere Visoki Manastırı'nda düzenlenen öğle yemeğine katıldılar. Savaşın sonra ilk defa olarak Kosova resmi görevlileri Manastırda yapılan bu önemli dini kutlamaya katıldılar.

10 Mayıs tarihinde , Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı Astrit Haraqija, Din tesislerinin onarımı ile ilgili Komisyonun kurulduğunu ilan etti. Komisyon misyonu, Mart olaylarında hasar gören Ortodoks Kliselerinin ve diğer din tesislerinin onarımı ile ilgili genel ilkelere değin Anlayış Memorandumunda yer almaktadır. Bu Memorandum Sırp Ortodoks Klisesi adına Patrik Pavle ile Bakan Haraqija tarafından imzalanmış bulunmaktadır. Komisyon, Avrupa Konseyi'nde yer alan önerileri olduğu gibi UNESCO'nun 35 kliseyi ve diğer tesislerin onarılması ile ilgili teknik değerlendirme raporunu gerçekleştirecektir.

Meclis mahali idare reformunu görüşüyor

19 Mayıs 2005 tarihinde Meclis, genel kurul toplantısında de-santralizasyon-ademi merkeziyetçilik ve mahali (yerel) idare reform süreci ile ilgili uzun süredir beklenen toplantısını yaptı. Başbakan Bajram Kosumi ve Mahali İdare Bakanı Lutfi Haziri açılış konuşmalarını yaptılar. Onlar, yerel idare reformunun şimdiki süreci ve konseptini, kilitsel hedefleri ve eski Başbakan Recepti hükümeti ile bu alanda başlatılan gelişmeleri değindiler. Bakan aynı zamanda şimdiki hükümet önerisi içeriğini ve zaman çerçevesini ol-duğu gibi pilot belediyeler anlamını ve Kosova'da başarılı bir idare projesi önemini vurguladılar. Parlamento Grupları başkanları ise yeni pilot belediyelerinin finansi bakımından temin edilmesi, yerel idarenin yetkileri, karar alma sürecinde Meclis'in rolü gibi çeşitli konular üzere tartışmalarda bulunup yorumlarını yaptılar. Toplantıya 100'den çok (toplam 120) Meclis üyesi katıldı. SLKM Sırp milletvekilleri GÖE'ni boykot etmeye devam ederek toplantıya katılmadılar.

Politik süreçlerde Hükümetimizin elde ettiği başarılar ve karşılaştığı sorunları sizlere takdim etmek isterdim. Standartların yerine getirilmesine ilişkin son teknik değerlendirme Kosova Hükümetine ulaşmıştır ve orada standartların gerçekleşmesinde pozitif bir gelişme ve ele tutulur başarıların kaydedildiğine işaret ediliyor.

Standartları uluslararası toplum tarafından bize dayatılan bir şey olarak görmemek gerekir. Onlar toplumumuzun gelişmesinin bir göstergesidir. Standartları ne kadar daha fazla gerçekleştirmiş olursak Kosova'da demokrasi seviyesi artacaktır. Sürecin doğru yolda olduğu için biz iyimseriz, mevcut mekanizmalar da sürecin ilerlemesini sağlıyor. Son aylar içerisinde Kosova'nın nerde ise tüm belediyelerinde topluluklarla çok sayıda toplantı düzenledik. Daha iyi anlaşmaları sağlayan bu görüşmeler standartların önemini vatandaşın daha iyi anlamasını da sağlamaktadırlar. Bu görüşmeler ile tüm topluluklarla daha iyi ve doğrudan temaslar da sağlanmaktadır.

Kosova'daki demokratik enstitülere topluluk temsilcilerinin

uygun ve tamamen katılımlarının sağlanması Hükümetimizin öncelikli konuları arasında yer almaktadır. Bazı Sırp politik partilerinin, Belgrad'ın karşı gelmesine rağmen Kosova enstitülerine katılmaları yönünde karar almaları bu yönde en pozitif bir işarettir. Hükümet olarak buna çok sevindik.

Kosova enstitülerinde azınlıkların ve özellikle Sırpların işe girmeleri yönünde somut adımlar atıldı. Sivil hizmetlerde şimdi onlar yüksek görevlerde bulunmaktadır. Şu anda azınlıkların işe alınmaları stratejileri mevcuttur ki şimdilik bu oran % 10.2 olup, azınlık mensubu işte olan 2.600 kişi arasında Sırplar çoğunluğu oluşturmaktadır. Geçenlerde Eğitim Bakanlığı nezdinde azınlık mensupları arasında bir yüksek danışmanın tayin edilmesi ve bu kişinin ilk sırada azınlıkların eğitim konularıyla ilgilenmesi kararı alındı.

Etnik topluluk ilişkileri alanında ulusal toplulukların entegrasyonları yönünde çaba harcanarak, özellikle hareket özgürlüğünün artması ve geri dönüşlerin iyileşmesi hedeflenmektedir. Yerel İdare Bakanı Sayın Hazir ve Topluluklar ve Geri Dönüş Bakanı Sayın Pet-

“Sırpların Kosova’da mutlu bir geleceği olacaktır”

13 Mayıs 2005 tarihinde NAT büyükelçilerinin Priştine ziyareti sırasında Başbakan Bayram Kosumi'nin konuşmasından özetler

koviç geçenlerde Kara Dağ ve Makedonya'daki Kosova mülteci kamplarını ziyaret ettiler. Belediye başkanları etnik topluluklar arasındaki ilişkilerin düzelmesi ve özellikle geri dönüşlerin sağlanması, mal ve mülk haklarının tanınması, hareket özgürlüğü ve dilin kullanılması hakları alanında büyük başarılar imza attılar. Bundan birkaç gün önce, daha doğrusu 3 Mayıs 2005 tarihinde, Priştine Ulusal Tiyatrosunda Belgrad sanatçıları bir oyun sundu. Akşam saatlerinde düzenlenen bu oyunda salon doluydu ve katılımcıların çoğu Sırp'tı. Bu belki sıradan bir örnektir ancak normaleşme yönünde adımlar attığımızı göstermektedir.

Kosova'daki yerlerin çoğunda hareket özgürlüğü memnun edici bir seviyededir. Kosova'nın kuzey bölümünde en büyük sorunlarla karşılaşmaktayız ve bu sorunu en kısa bir zaman içerisinde ele almamız gerekmektedir.

Hükümet, Kosova'da resmi dillerin kullanılması kanununun onaylama sürecindedir. Arnavut ve Sırp dili tüm Kosova'da resmi dillerdir, azınlıklar ise kendi dillerini administrasyonun kamu strüktürlerinde kullanmaktadırlar. Azınlıklar kendi dillerinde eğitim görmektedirler (kendi ana dillerinde kitapları vardır) ve kendi ulusal sembollerini, adet ve dini vecibelerini rahatça yerine getirmektedirler.

İki dillğin uygulanmasını denetleyecek iki ofis kurulmuş bulunmaktadır (merkez düzeyde olanı Kamu İşleri Bakanlığı, mahali düzeydeki işleri ise Yerel İdare Bakanlığı nezdindedir). Kosova'daki tüm belediyelerde

simultan (doğrudan) çeviri için gereken teçhizatın finansmanı için gereken araçları sağladık. Bu proje Kosova Hükümeti ve Britanya Britanya Hükümeti ortak araçlarıyla finanse edilmiştir.

Ademi merkezîyetçilik (yerinde yönetim – desentralizasyon), mahali idarenin reformu alanında sadece bir unsuru oluşturmaktadır. Belediyelere dair pilot projenin Hükümet tarafından onaylandığı konusunda da herhalde bilginiz vardır ve bununla ilgili muhalefet partileri ile bazı anlaşmazlığımızın olmasına rağmen desentralizasyon sürecinin gerçekleşeceği yönünde eminim olmanızı isterim. Muhalefet partileri ile yapılan görüşmelere bizaat katıldım. Bu konuyu 19 Mayıs tarihinde Parlametoda görüşeceğiz. Muhalefet partilerinin önerilerini gözönünde bulundurarak onları da ademi merkezîyetçilik sürecine katma görevini üstlenmiş bulunmaktayım. Haziran ayının başlarında 5 belediye birimini öngören pilot projenin uygulanmaya konması yönünde ilk somut sonuçları Hükümet açıklığa kavuşturacaktır.

Bu beş pilot proje Hükümetin Sırp topluluğuna bir önerisini oluşturmaktadır: Bildiğiniz gibi bazı pilot belediyelerde Sırplar çoğunluktadır. Ademi merkezîyetçilik sayesinde onlar Belediye Meclislerinde çoğunluğa sahip olacaklardır; Belediye Başkanı Sırp olacaktır ve oradaki vatandaşların günlük yaşamında karşılaştıkları sorunlar hakkında karar alma durumunda olacaktır. Bu süreç vasıtasıyla, Sırp- ların Kosova'da güvenli bir geleceklerinin olacağı mesajını göndermek istiyoruz.

“Gerçekleştirilmelerinin nihayi statüs görüşmelerine bağlanması, standartların kompromite edilmesine yol açtı”

Azınlıkların haklarına değin öncelliği olan standard politik sürecin odağı haline geldi.

Bu konudaki tutumunu öğrenmek amacıyla SLKM lideri Oliver Ivanović ile görüştük

Söyleşiyi Vasilija Stanić gerçekleştirdi

Size göre şimdiye kadar öncelik verilen standartlar ne derecede gerçekleştirildi ?

Düşünceme göre, şu ana kadar standartlar düşüncesi kompromite edilmiş bulunmaktadır. Standartlar bir yaşam şekli, daha uzun sürecek olan birşey olarak düşünülmüş, tüm toplumu Avrupa değerleri ve açlarına doğru götürecektir ve sıradan bir vatandaşın yaşam şartlarının ilerletilmesi doğrultusunda doğru götürecektir olan bir sonuç olarak düşünülmüştür. Bu, şimdi geçmemiz gerekli olan bir sınav değil, notumuzu alıp sona erdireceğimiz bir şey değil. Maalessif, 17. Marttan sonra standartlar konusunda elde edilen başarıların statüs konusundaki konuşmalara bağlanması utanç vericidir. Böylece standartların önemsiz olduğu durumuna gelip, statüs konusunun çözümü ise standartları kompromite etmekte bununla birlikte uluslararası topluluğunun buna benzer bir tutumla çıktığı zaman kendilerine kimsenin inanmayacağı yönünde uluslar arası topluluğunu kompromite etmektedir.

Demek oluyor ki siz standartların yerine getirilip getirilmesini önemsiz sayıyorsunuz?

Müzakerelerin – konuşmaların Ekim ayında başlayacağına inanıyorum. Bu zamana kadar öncelliği olan standartların bu tarihe kadar gerçekleştirilmeyeceğinden de eminim. Haziran ayında standartların ne derecede gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği saptanarak onun esas üzere nihayi statüs görüşmeleri ile ilgili karar alınacaktır. Demokratik enstitülerin çalışmasını oluşturan bi-

rinci standardı incelediğimiz zaman ayan olarak onun gerçekleştirilmediğini görebiliriz. Bilerek bu standardı örnek olarak alıyorum çünkü bu standard bizim enstitülere katılmamız ile bağlanmaktadır. Zaten biz enstitülere katılmayı çok istiyoruz. Sırpların çıkarlarının korunması doğrultusunda bunun tek yol olduğunu da biliyoruz. Bizim, Meclis’in herhangi bir toplantısına katılmamız standartları değerlendiren bazı çevreler tarafından kötüye kullanılabilir. «Onlar burada, enstitüler multiet-niktir»i ve otomatik olarak da ardından «ve demokratiktir» ifadesini kullanmaları iyi olmazdı.

Burada, sizin Meclis’e ya da Hükümete girmenizden mi konuşmaktayız?

Biz, her şeye rağmen Hükümete girme olanaklarını da görüşeceğiz. Hakkımız olduğu konularda duracağız. Anayasa Çerçevesine göre biz Sırp topluluğunu temsil ediyoruz ve bizim Sırplar için ayrılmış olan tüm yerlerimiz var. Bizim Meclis’te idarede olan koalisyon temsilcileriyle-LDK ve AAK temsilcileriyle oturup konuşmamız ve onlarla anlaşmaya varmamız gerekir. Tabii ki koalisyon yani sıra Sayın Petersen’in de görüşmelere katılması kaçınılmazdır. Bana göre üç olanak mevcuttur. Bizim tüm enstitülere katılmamız, Meclis’te olmamız ve bütünlüklü olarak muhalefette olmamız ya da hiç bir yere girmememiz. Tüm bunlar yapılacak olan görüşmelere bağlı olacaktır.

Öncelliği olan standartlara dönebiliriz. Olumlu olarak gelişen alanlar var mıdır?

Örnek olarak dil hakeşitliği konusunda belediyelerin harcadıkları çabaları ve KMB alanında kaydedilen olumlu gelişmeler gibi.

Tabii ki bu iki standard ön plana atılacaktır. Kosova Muhafız Birliği (KMB) nin multietnik-çok uluslu olduğunu göstermek için onun ulusal azınlıklar sıralarından gelen temsilcilere sahip olduğuna değin numaralar kullanılmaktadır. Ben bu rakamlara inanmıyorum. Bununla birlikte Standartlar azınlık topluluğuna sahip olan temsilcilerin katılımı ile yerine gelmemektedir. KMB toplumdaki kendi yerini almaktadır ve o, doğal affetlerde yardımı sunan sivil bir örgüt olmalıdır. Bu örgüt sık sık askeri güç olma isteminde bulunarak, standartları ve Anayasal Çerçeveyi ihlal etmektedir.

Diğer bir konu – dil hakeşitliği konusu – Sırpça’nın ve Arnavutça’nın ve belki de İngilizce’nin tüm aleni yerlerde hakeşitli olarak kullanılması gerekirdi. Burada söz sadece trafik işaretlerinde değil, tüm enstitülerdedir: hükümet, aleni, büyük kuruluşlar. Diğer bir konuyu da kent ve köy adlarının değiştirilmesi oluşturmaktadır. Ben bu standardın hiçten gerçekleştirilmediğini söylüyorum. Obiliç’teki son yazılara bakınız: Latince olarak yazılmış Sırpça Obiliç, Obiliç’in Kiril harfleriyle yazılı olması gerekirdi çünkü o bizim resmi alfabemizdir. Obiliç hiçbir zaman Kastriot değildi.

Kosova Kamenica’sı, Kosova Kamenica’sıdır, Kamenica değildir, Kosova Mitroviça’sı da aynı öyle. Tüm bunları ayarlayan bir UNMIK kuralı vardır, ama bu kural herhalde yazıları yazan ne yollar kurumunu ne de belediyeyi bu konuda mecburi kılmamaktadır. Eskisi ile ilgili her bir benzerliğin silinmesi düşüncesi yanlıştır.

Geçenlerde Kosova Meclisi delegasyonu üyesi olarak Selanik’teydiniz. Yörelere arası işbirliği çerçevesi içerisinde standartların gerçekleştirilmesinden söz edilen bu işbirliği konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Tüm bu yöresel ziyaretlerin ortak bir noktası vardır – parlamento çalışmalarında görgü teatisinin yapılması ve çok düşük düzeyde olan bilgi fonumuzun ilerletilmesidir. Diğer bir sorunu da tüm parlamentoların doğrudan doğruya ya da indirekt olarak ele aldıkları ama herkes bu konuyu kendi yasama rolü ya da kontrol rolü üzere ele almaktadır, bu ise Selanik’te özel olarak tartışma konusunu oluşturmaktaydı. Bu tartışmalar bizim için çok önemliydi. Çünkü ister Hükümet girme ya da girmeme kararımız olsun biz Anayasal Çerçeve, Çalışma Yönetmeliği ve belirlenen siyasete saygı göstermeyenleri eleştireceğiz. Belki de bu defa Hükümeti eleştirmekte Arnavut muhalefet partileri arasından doğal müteffigimizi buluruz.

Standartlar Sürecinde benim ön yerim

Joshua Black, U.S. Ofisi Priştine

Kosova'da görevli olan bir ABD diplomatı olarak – Standartlar – sözcüğünü o kadar çok kullandığım için bu sözcüğü kaç kere ağzıma aldığımı belirtmem mümkün değil. Katıldığım toplantılarda, televizyon yayınlarında ve Kosova liderleriyle yaptığım görüşmelerde bu sözcüğü sürekli olarak kullandım. Bu sözcüğü tekrarlamaktan bıkmama rağmen ve bu sözcüğü dinlemekten Kosovalılar her ne kadar yorgun düşseler dahi, Kosova'nın daha iyi bir toplum olabilmesi için standartların en iyi bir umudu oluşturduğundan eminim.

Priştine'deki Amerikan Ofisinde çalıştığım yedi ay içerisinde standartların önemi hakkında bilgi alma fırsatını yakaladım. Vaşington Stejt Departmanı tarafından geçici bir göreve tayin olduğumdan beri standartların özünü yakından tanıma durumundaydım: bu konuyla ilgili yapılan toplantılar, raporlar ve standartların uygulanması amacıyla Kosova enstitülerinin stratejileri bunu doğrulamaktadır. Edindiğim deneyimler sayesinde standartların önemi ve onların yerine getirilmesi doğrultusunda Birleşik Devletlerin neden Kosova'ya yardım etmelerinin gerektiği hakkında çok şey öğrendim.

Standartların yerine getirilmesi yönündeki işler en az üç haftada bir toplanan Çalışma Grupları toplantılarında yoğunlaşmış

bulunmaktadır. Uluslar arası diplomatik topluluğa mensup meslekdaşlarımla, Kamu İşleri Bakanlığı ikinci katında bulunan toplantı salonunda yapılan oturumlara saatlerce katıldım ve gözlemci olarak ve aktif katılımcı olarak bu oluşumlarda yer aldım.

Dobra dobra konuşacağım: kimi zaman bu toplantılar bir hayli sıkıcıydı, özellikle ilk başlangıçta hükümet yetkililerinin onları henüz anlamadıkları dönemde böyleydi. Bu yüzden standartlarla ilgili raporlarda eksiklikler seziliyordu ve onların gerektiği kadar gerçeklere dayanmadıkları izlenimi vardı. Bunun yanı sıra UNMIK ile Hükümet, kimi zaman hükümet oluşumundaki bakanlıklar arasında da iletişim eksikliği gözleniyordu. Bu yüzden de işleri yerine getirmek için çaba harcayan ancak gereken becerilerden aciz ve araçları olmayan yetkililere de sık sık rastladığım olmuştur.

Fakat, zamanın geçmesiyle Çalışma Grupları belli başlı ilerlemeler kaydetmeye başladılar. Raporlarda bir ilerleme gözleniyordu ve onlar giderek daha fazla olgulara dayanıyordu. Sunumlar daha konkre bir şekilde konuya odaklanıyordu. Hükümet yetkilileri artık "hareket özgürlüğü" ve "yasaların hakimiyeti" gibi kavramların Kosova toplumunda somut bir düzelmeyi nasıl ifade edebileceğini öğrenmişlerdi. Şimdiye kadarki dönem içerisinde Çalışma Grubu bi sürü önlemler almış, politikalar saptamış, yeni programlar getirmiştir ve hepsinden daha önemli olanı yeni tutumlar saptamıştır. Yapılacak daha çok işlerin olmasına rağmen, bu çalışma grupları ve onların edindikleri çalışma alışkanlıkları, Kosova'nın daha iyi bir geleceği yönünde bir umut kaynağını oluşturmaktadır.

Elde edilen başarılar dışında,

kullanılan üslub ve yaklaşımda da ben değişiklikleri farkettim. Uzun bir zaman dilimi içerisinde Kosovalılar standartları dıştan empoze edilen ve günlük yaşamlarında hiç bir önemi olmayan bir yük olarak algılamışlardı. Ancak, son aylar içerisinde, çalışma grupları dahilindeki Hükümet görevlileri ve bunun dışında olanlar da böyle bir görüşe karşı meydan okumuşlardır.

Bu olgudan hareket ederek Kosova liderleri de standartlardan artık Kosova toplumu için çok önemli bir şeyden olarak bahsetmeye başladılar. Dahası, bir görevli şöyle bir ifade kullandı: "Standartlar ne UNMIK ne de uluslar arası toplum için değildir; onlar Kosova içindirler". Bu kişi, bu süreç sayesinde, Kosova'nın ister çoğunluk ister de azınlıklarının daha hoşgörülü ve arzu edilen bir toplum ve ortamda yaşamalarını sağlayacağını anlamıştı. Dahası, algılamadaki bu değişiklik, Kosova'da Standartların Uygulanması Planı'ndaki (KSUP) yüzlerce kutudan daha fazla bir değer taşımaktaydı.

Tutumdaki bu tavır değişikliğini öğrendikten sonra, hoşgörü ve özgürlük fikirlerinin standartların özünü oluşturduğunu ve standartlar sözcüğü hala ağızlarda dolaşmadığı dönemde dahi ABD politikaların özünü oluşturduğunun farkına vardım. 90'lı yıllarda Kosova'nın yaşadığı ve etnik temizleme sonucu uluslar arası topluluğun müdahalesine yol açan bu felaketler bu standartların ortaya çıkmasını gerektirdi. O dönemlerde, Bil Klinton ve Madlin Olbrajt gibi liderler ve onların uluslar arası camiadaki meslekdaşları Kosova'nın değişebileceğine inanıyordu. Kendi ulusal yapısı sonucu kendi haklarından hiç bir vatandaşın mahrum kalmayacağı bir toplumun kurulacağına onlar

inanmıştı. Onların bu vizyonu ve daha geçlerde bunların standartlarla da kapsanmış olması, bizim Kosova'ya gelişimizin sebebini oluşturmaktadır. Ve bu, bugün de bizim politikamızı oluşturmaktadır.

Diğer yandan, 2005 yılının ortalarına doğru final statüsü ilgili ayrıntılı değerlendirmelerin yapılacağı 2005 yılından sonra daha uzun bir zaman dilimi içerisinde standartlar hala önemini muhafaza edeceklerdir. Aslına bakılırsa, bu işin bir sonucu hiç olmayacaktır. Tüm topluluklar daha demokratik bir toplum oluşturmak ve daha iyi enstitülerin kurulması yönünde çaba harcamaktadırlar. Ayrıca yolsuzluklara karşı savaşarak ekonomik açıdan kalkınmalı ve ulusal azınlıkların haklarını muhafaza etmelidirler. Bu yüzden, benim ülkem dahi tüm ülkelerdeki liderlerin, tüm vatandaşların ve özellikle daha madur olabilecek kategori vatandaşlara demokrasi ve güvenlik açısından eşitliğin sağlanması yönünde devamlı uğraşmaktadırlar.

Kosova halkının bu hedeflere varması yönünde küçük bir katkımın olduğuna umut ediyorum. Diğer yandan, ABD ve Kosova halkları arasındaki ilişkilerin daha da güçlü olması yönünde katkımın geçtiğine de inanıyorum. Aramızdaki dostluk ilişkilerini bundan böyle de geliştireceğimize ve burada yaşayan tüm vatandaşlara Kosova'nın daha iyi bir vatan olması yönünde standartları yerine getirmesinde de kendisine yardımlarımızı devam edeceğiz.

Joshua Black, ABD Steyt Departmanında Kosova meselesini beş yıl süreyle izlemiştir. Şu an Vaşington'daki Steyt Departman'da Kosova sorumlusu görevinde bulunuyor. Black 2001 – 2002 ve 2004 – 2005 dönemlerinde Priştine'deki ABD Ofisinde (USOP) de çalışmıştı.

Kosova Standardlarının Gerçekleştirilmesi – kısa süreli dinamikler uzun süreli sonuçlara doğru götürüyor

Johan Te Velde, AGİT Kosova Misyonu, Demokratikleşme Bölümü Müdürü

“Ölçütler”, “Standardlar”, “Kosova’ya ait Standardlar”, “Kosova Standardlarının Gerçekleştirilmesine dair Plan”, “Öncelik kazanan Standardlar” – Standardların gerçekleştirilmesi değişik safhalardan geçmiş blunmaktadır. Bunlar bir zamanlar Kosova’da demokrasi ve Avrupa toplumu ilkelerinin belirlenmesi yönünde bir genel planı oluştururken, daha geçlerde hedefleri ayan olarak açıklayan ve onları gerçekleştirecek partnerleri belirleyen, Kosova’ya ait bir yol haritasını içeren ölçüt ve plan şeklini aldı. Dahası, şu an onların aldığı son şekli itibarıyla, GÖE’lerin (Geçici Özyönetim Enstitülerinin) politikalarının gerçekleştirilmesi ve incelenmesi ve çalışmalarının değerlendirilmesi aracı olmuştur.

“Standardlar” UNMIK’ in Kosova’ya ait olan siyasetidir. Kosova’nın gelecek statüsüne ait görüşmelerin başlatılması için, Kosova’nın Kosova Standardlarının Gerçekleştirilmesine dair Planın Uygulanmasında belirtilen koşulların yerine getirilmesinde belirli bir ilerleme kaydetmiş olması gerekir. Standardlar Kosova toplumunun kalite yönünü ele almakta, bunlar ise alınan politik kararlara bağlı olup, bunların Kosova’nın geleceği açısından klitsel önemi vardır. Standardlar, diğerleri arasında, demokratik kamu enstitülerinin kurulması, yasa kurallarının etkili bir şekilde uygulanması ve onlara saygının gösterilmesi, ulusal mensubiyete bakmayarak tüm halklara serbest bir şekilde hareket özgürlüğünün sağlanması, işlevsel bir pazar ekonomisini fonksiyon etmesi ve Kosova Savunma Güçlerinin kendi görevlerine göre hareket

etmelerini öngörmektedir.

Mart 2004 tarihinden sonra topluluklar için Standardların her zamandan çok daha önemli olduğu açıkça görülmüştür. Öncelikli Standardların gün ışığına çıkmasının temel nedeni, Kosova’nın gelecekteki statüsünün sadece tüm toplulukların barış içinde beraberce yaşamalarından sonra ele alınacağı anlamını taşıyordu.

AGİT Kosova Misyonu Demokratikleşme Bölümü, Standardların gerçekleştirilmesi hedefine ulaşılması yolunda çalışarak Standardların gerçekleştirilmesinde GÖE’leri desteklemektedir. Demokratikleşme Bölümü merkez düzeyde enstitülerle çalışarak, Meclisi Destek Girişimi çerçevesi içerisinde Meclis’in çalışmalarını desteklemektedir. Bu bölüm aynı zamanda Başbakanlık Ofisine olduğu gibi Kosova Kamu Administrasyon Enstitüsüne de destek sunmaktadır. Mahali düzeyde yönetimin reformu sürecinde, Yerel Idare Bakanlığı ve Kosova Belediyeleri Asosiyasyonuna destek sunmaktadır.

Karşılıklı inancın kurulması ve demokratik kültürün ilerletilmesi doğrultusunda da sivil toplumun çok sayıda girişimleri vardır. Dahası, medyanın desteklenmesi Demokratikleşme Bölümü’nün temel görevini oluşturmaktadır. Örnek olarak yasalardan tasarruflarında yardımın sunulması RTK gibi yayınların sunulması ve basın medyası gibi merkezi ve yerel düzeyde tüm Kosova’da var olan sekiz AGİT alan daireleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Demokratikleşme Bölümü gözlemlerde olduğu gibi (GÖE’nin siyaset yapmaları ve onu gerçekleştirmeleri) Standardların gerçekleştirilmesinde de GÖE’lere yardım sunmaktadır.

“Statüsten önce standardlar” politikaları eski Başbakan Haradinay döneminde hız kazanmıştı, ve bu çalışmalar ve azim yeni başbakan Bajram Kosumi döneminde de devam etmektedir. Diğer ülkelerde edinilen görgüler ünlü bir desteği kapsayan ulusal planın güçlü bir reform aracını oluşturduğunu göstermiştir. Bundan dolayı GÖE eylemlerinin ayan hedefleri ve yönleri vardır.

Bu gelişmeler ışığında, GÖE’ler kendi önceliklerinin neler olduğunu ve AGİT’ten ne tür yardım isteyeceğini bildikleri için artık AGİT’in teknik asistans sunması için teklif vermesini beklemiyorlar. Bu durumda artık GÖE’ler kendi kapasitesinin yapılması doğrultusunda AGİT’ten yardım istemektedir. Kapasite yapılanması gündem sırasının belirli bir partner tarafından saptanmasını istediğine göre, tabii ki biz bu gelişmeyi hoşgörü ile karşılıyoruz. Daha başka

sözlerle GÖE’lerin inisiyatifi ele almaları gerekir. Bu sayede onların bu yetenekleşmeleri daha dayanıklılığı bir esasa oturtulur. Aynı zamanda talep edilen yardıma gerçekten de ihtiyacı olduğunu gösterir. Elbette ki AGİT’ tüm istemleri yerine getiremez ve bu istemlerin uygun olmasını gerektiren kendi politikaları ve programları mevcuttur.

Bu yılın ortasında standardların gerçekleştirilmesinin değerlendirilmesinin görüleceğine göre, şu anda başlatılan değişmelerin değerlendirmenin yapılacağı döneme kadar sonuçlandırılmayacağı rizikosu ortadadır. Tabii ki şu an içinde sağlanan ritm Kosova Arnavutlarının Kosova’nın nihayi statüsü hakkında görüşmelerin yapılması için çekiciliğini muhafaza etmektedir. Bazı Kosovalılar standartları verilmesi gereken bir sınava benzetiyorlar. Örnek olarak Kosova’daki yol işaretlerinin iki dilde yazılmaları istemi gösterilebilir. Bir belediye bir görevli “yol işaretlerinin İngilizce de yazılmasının gerektiğini, çünkü onların (uluslararası topluluğunun) böyle bir şeyi takdir edeceklerini” belirtti. Bu yaklaşım ise standardlar politikasının gerçekleştirilmesinin uluslararası topluluğun memnun edilmesi olarak algılanmasına yol açmaktadır.

İlerdeki status ile ilgili görüşmelerin başlaması kararı alınırsa, GÖE’lerin önceliklerinde de değişiklikler olacaktır. Bu durumda Hükümet, kendi enerjisini Kosova’nın nihayi statüsü ile ilgili yapılacak olan görüşmelere adayacaktır; ve bu

bir yere kadar kaçınılmaz olan bir şeydir. Ama gelişmeleri paralyze eden "suçlama oyunları"nın önüne geçilmesi için şimdiden önlemler alınabilir. Nitekim Sayın Dickinson'un da FOCUS dergisinin şubat sayısında yayınlanan yazısında işaret ettiği şeyin tekrarlanmayacağından emin olmalıyız. "Standardlar politikası" belirli bir siyaset ile sürdürülebilir, belki de bu politika AB'ye girme politikası, istikrarlık ve birleşme mekanizmaları olacaktır. GÖE'lerin bu doğrultuda devam etmesi ve hedeflerini yerine getirmede medya ve sivil topluma da görevler düşmektedir. Statüsün görüşülmesinden sonra STÖ'ler alternatif bir siyaset ile çıkabilecek, medya ise GÖE'nin etkinliklerini eleştirel ve yapıcı bir şekilde gözetleyecektir.

İzlenen politikanın bir devamı olarak uluslar arası topluluğun GÖE'lere yardımı devam ederek saptanmış olan reformların gerçekleştirmesi temin edilecektir. Kosova Meclisi çalışmalarında söz iken, Standardların gerçekleştirilmesi doğrultusundaki süreç içerisinde bazı yasalar acele olarak kabul edildiği için onlarda düzeltmeler yapılmalıdır. Tüm yasaların tutarlı-mantıklı strateji ve politika ruhunda hazırlanması gerekir. Bir Yasa, politikayı izleyen teknik bir talimat olduğuna göre yasayı gerçekleştiren GÖE tarafından anlaşılmalı olmalı ve GÖE'nin onu uygulaması gerekir. Ondan sonra belirli bir GÖE enstitüsü bir eylem planını hazırlayabilir, kendisinden böyle bir şey talip edildiği durumda ise AGİT kapasitelerinin oluşturulması yönünde yardımda bulunabilir.

Sonuç olarak şu anki dinamizme hız verilmelidir. Standardların görüşülmesinden sonra GÖE çalışmaları yavaşlatılmamalıdır. Alınan kararların uzun süreli bir reformu temin etmesi ereğiyle medya, sivil toplum ve Meclis'e büyük görevler düşmektedir.

Institut International
de Paris La Défense

Üç parlamentonun Kosova Meclisine yardımı

Almanya'nın Deutscher Bundestag, Fransa Assemblée Nationale ve Belçika'nın Chambre des Représentants tarafından tertiplenen ve toplam on sekiz ay süren "Kosova Meclisine Destek" projesi bundan birkaç gün önce başarıyla tamamlandı.

Prof. Dr. Fatmir Sejdiu, Kosova Meclisi Başkanlık Üyesi (LDK).

Avrupa İmar Ajansı tarafından da desteklenen bu proje, ilk sırada Alman Bundestagı, Fransa Millet Meclisi ve Belçika Temsilciler Konseyi nezdindeki uzmanların yardımıyla desteklendi. Proje kapsamında Kosova Meclisi'nin sözü geçen üç parlamentonun çalışmalarına katılması sayesinde yasama etkinliklerinin iyileştirilmesi ve onların Avrupa'da geçerli yasa standartları ile uyumlaştırılması hedefleniyordu. Kosova Meclisi'nde mevcut genel durumun değerlendirilmesi yanı sıra, Meclis'ta çalışan profesyonel personelin yasama, bütçe ve IT personeline adanmış eğitim kurslarının tertiplenmesi de bu

projenin ayrılmaz bir bölümünü oluşturuyordu.

İlk başta bu alandaki ilerlemenin küçük olduğu izlenimi edinmişti. Fakat daha sonraki safhalarda projenin başarısı çalışma alanlarında görülmeye başladı. Kosova'nın değişik yerlerinde yapılan bu eğitim kursları yardımıyla, çalışmaların kalitesi daha yüksek bir düzeye ulaşmış, parlamento ekiplerinin daha etkili olduğu görülmüştür. Diğer yandan, Kosova Meclisi'ne ait olan Yönetmelik ile ilgili çok sayıda projeler hazırlanarak, Meclis çalışmalarının iç sistematizasyonunun ayarlanması olduğu gibi buna benzer alanlarda diğer malzemelerin ayarlanması, ki bunlar Kosova Meclisi'nin iç çerçevesini temsil etmektedir, paralel bir şekilde yapılmıştır.

Bu üç parlamento tarafından temin edilen destek çerçevesi içerisinde, üç parlamento başkanları ve Kosova Meclisi milletvekilleri arasında doğrudan irtibat sağlanmış, onlara özel bir ağırlık ve yer verilmiştir.

Bu yönde iki yuvarlak masa toplantısı düzenlenip demokratik süreçlerinin geliştirilmesi

ve parlamento demokrasisinde iktidar ve muhalefette olanların kendi rollerini üstlenmelerine ilişkin fikir ve doğrudan doğruya fikir değiş tokuşu yapıldı. Priştine'de düzenlenen bu forumlar, kendi görüşlerini paylaşmak ereğiyle çok sayıda uzmanları ve parlamento milletvekillerini bir araya getirdi. Burada kaldıkları süre içerisinde parlamento üyeleri, gelecekte işbirliğinin hızlandırılması için bu sürecin bununla sona ermediğini göz önünde bulundurdular. Kosova liderleri ve zaman zaman Kosova millevetkilleri bu üç parlamentonun misafirleri olması olanağı verilerek, ortak çıkardan olan konuları yüksek resmi görevliler ile görüşmelerine fırsat verilmiş oldu.

Bu projenin kapasite yapılıması ile daha iyi irtibatın sağlanması hedefini taşıdığından hareket ederek, projenin gelecekte de devam etmesi ve daha büyük hedeflere ulaşmasına yol açacağı ümit edilmektedir. Gelişme safhasında olan Kosova Meclisi'ni desteklemek için üç parlamentonun hazır olduğu göz önünde bulundurularak, bunun ilerde kabul edilmesi için bir istem olarak kalmaktadır.

Meclis Destek Girişimi Bülteni'nin(ASI) Mitroviça Belediye Başkanı Sn Faruk Spahiya ile söyleşisi

Mitroviça, merkez enstitülerden daha fazla somut destek bekliyor

Silvian Surugiu, AGIT Kosova Misyonu, Mitroviça Ofisi, Medya Demokratikleşmesi görevlisi

Merkezi idare enstitüleri ile Mitroviça Belediyesi'nin işbirliği ne düzeydedir?

Mitroviça Belediyesinin merkezi idare ile işbirliği iyi sayılabilir. Mitroviça'daki mevcut özel ve duyarlı durum göz önünde bulundurulursa düşünceme göre tensiyonları hafifletecek, toplulukların birbirlerine daha yakın olmalarını sağlayacak ve kentin birleşmesini mümkün kılacak olan projelerin daha etkili bir şekilde gerçekleştirilmesini temin edecek olan yeni yolların bulunması veya yaratılması gerekmektedir.

Kosova Meclisi'nden size sunulan somur destek nedir?

Mitroviça belediyesi sadece yukarıda adı geçen sorunların değil, bu belediyenin karşılaşmakta olduğu ağır durumun ortadan kaldırılmasına yardım edecek daha büyük destek göreceğine umut etmektedir. Ama maalesef destek göstergesi olarak onun liderlerinden sadece sözlü deklarasyonlar gelmektedir. Ama bu destek hala tanımlanmış değildir ne de sorunların halledilmesi için somut önlemlerin alınması ereğiyle atılacak olan adımlar da tanımlanmış değildir.

Kosova Meclisi ile işbirliği alanları nelerdir?

Mitroviça Belediye Meclisi, Kosova Meclisi Başkanı ile işbirliği başlatmıştı ve Mitroviça ile ilgili önemli olan konular ele alınmıştı. Belediye Meclisleri ile Meclis Komisyonları arasında iyi bir işbirliği kurularak, Mitroviça kenttaşlarına bağlı olan konular görüşülmüştür.

Bu konular arasında demokratikleşme süreci olduğu gibi kentin birleşmesi ile ilgili konular üzerinde durulmuştur. Parlamento komisyonu üyeleri, Mitroviça Belediye Meclisi'nde ortaya atılan sorunlar ve bu sorunlarla ilgili belirli çözümün bulunması doğrultusunda Kosova Meclisi'ne rapor sunmayı söz verdiler.

Milletvekilleri tarafından çalışmalarınız ile ilgili uyarılar ve öneriler yapılıyor mu?

Belediye yetkilileri, Kosova Meclisi üyeleri ile karşılıklı bilgi değiş tokuşu için geniş imkanların varolduğuna inanmaktadır. Bu olgudan hareket ederek belediyenin çıkarından olan değişik konuların en elverişli biçimde ve en uygun zamanda ele alınıp görüşülmesi yönünde çaba harcıyoruz.

Bu, Mitroviça belediyesindeki çalışmalarınız ile ilgili Kosova Meclisi tarafından arada bir eleştirildiğiniz anlamına mı geliyor?

Elbette ki Belediye Meclisinin çalışmaları hakkında arada bir iyi niyetli eleştirilerin yapıldığı anlar da vardır. Özellikle Kosova'ya ait standartların yerine getirilmesi konusunda belediyemiz tarafından daha büyük bir çabanın ve hazırlığın sarfedilmesi konusunda eleştirildiğimiz olmuştur.

Belediye Meclisi'nin 2005 yılındaki temel hedef ve görevleri nelerdir?

Belediye Meclisi tarafından kabul edilen bu yılki plana göre temel öncelikler şunlardır: kenttaşların yaşamlarını kolay-

laştıracak olan enfastrüktür ile ilgili birkaç projenin yerine getirilmesi ve etnik köken bakılmayarak yerinden olanların evlerine dönmelerine değin geri dönüş sürecinin gerçekleştirilmesidir. Ekonomi Maliye Bakanlığı tarafından bütçe kısıtlamaları nedeniyle enfastrüktür projelerinin finansman sorunlarıyla karşılaşmasına rağmen geri dönüşlerde olumlu bir gelişme gözlenmiştir. Svinjare/Frashër'de evlerin yeniden onarılması ile ilgili çalışmalar sona ermiştir ve yakında burada yaşayan kişilerin evlerine dönmeleri beklenmektedir. Şu anda üç Sırp ailesi Svinjare/Frashër'de yaşamakta ve zaman zaman daha iki aile burada bulunan evlerinde yaşamaktadır. Belediye Meclisi uygun koşullar sağlandıktan

ve güvenlik konuları temin edildikten sonra Sırp ailelerinin güneyde bulunan evlerine dönmelerini çağırmıştır. Belediye Meclisi aynı zamanda Romların ve Haşkalilerin kendi yerlerine dönmelerine ilişkin UNMİK ile bir anlaşma imzaladı. Kuzey bölümde bulunan kamplarda ağır şartlar altında yaşadıkları için bu yıl içerisinde 100 ailenin geri dönmesi beklenmektedir. Belediye Meclisi aynı zamanda Mitroviça'nın kuzey kısmında evleri olan Arnavutların kendi evlerine dönmeleri için KFOR'dan durumu değerlendirip güvenlik koşullarını temin etmesini istemektedir. Arnavutlar kendi evlerine Eylülde dönebilecek, daha doğrusu 17 Arnavut ailenin "Kroi i Vitakut" dış mahalesine dönebileceğine umut etmekteyiz.

Kosova Meclisi'ne destek

Parlamento ve Yasal Terimler Sözlüğü

AGİT Kosova Misyonu, Kosova Meclisi Sekreterliği, Başbakanlık Ofisi, Ulusal Demokrasi Enstitüsü (NDI) Üsküp Ofisi ve Priştine Üniversitesi İngilizce/Arnavutça/Sırpça olmak üzere üç dil üzere "Parlamento ve Yasal Terimler Sözlüğü"nin derlemesini gerçekleştirdi. Projenin amacı çok diller üzere yasamanın tasarlanması doğrultusunda Kosova enstitülerine destek sunmaktır. Sözlük uzmansal personelin ve çevirmenlerin günlük yaşamda Kosova enstitülerinde karşılaştıkları problemleri yasal ve parlamento terimlerden oluşan bir kolleksiyonu oluşturmaktadır. 880 sayfadan ibaret olan bu sözlükte üç dil üzere 1600 terim bulunmaktadır ve elektronik formatta da vardır. Sözlük, GÖE'nin tüm yasal ofislerine ve tercüme ofislerine dağıtılmış bulunmaktadır.

Yasa tasarılai kalitesi ve çok dilliliğin artırılması

Nisan ayının ortasında Kosova Meclisi çerçevesi içerisinde geçici yasal Standardizasyon/Revizyon Bölümünün kurulması ile ilgili kapsayıcı bir proje başlatıldı. Bu bölümün hedefi, Mecliste yasama sürecinin tasarlanmasının desteklenmesi, Kosova yasalarının Avrupa standartlarına uyup uymadığının görüşülmesi, Yasal Departman kapasitesi çalışmalarının hızlandırılması, yasamanın gözden geçirilmesi ve üç dil üzere çok dilli bir ortamın oluşmasının temin edilmesidir. Proje ile Kosova Ombudsmanı tarafından önerilen Meclis insan hakları alt komisyonlarının kurulması olanağına görüşecektir. "Yasama tasarısı kalitesinin ve çok dilliliğin artırılması" projesinin hedefi ASİ Donatörleri işbirliğinin bir parçası olan iki AİA-EAR tarafından sağlanan fon arasındaki boşluğun giderilmesidir. Bu proje AGİT tarafından finanse edilip Institut International de Paris La Defense tarafından gerçekleştirilmiştir.

UDE-NDI açık toplantıların gözlemlenmesi konusunda öğüt sunmakta

Nisan ayının ortasında Ulusal Demokratik Enstitüsü (NDI) Meclis Komisyonları başkanları ile bir gün süren birkaç seminer düzenleyerek hükümetin parlamento kontrolü hakkında gereken talimatlar hakkında bilgi verdi. Tartışılan enstrümanlar arasında

toplantıların gözlemlenmesi Komisyonların belirli alanlarda hükümet politikalarını değerlendirmelerine-izlemelerine iznin verilmesi ve yasamanın hangi düzeyde gerçekleştirildiğinin izlenmesidir. Komisyon başkanları ve başkan yardımcılarının çoğu tartışmalara katıldı.

Atina'da Yunan Parlamentosu ziyareti

Doğu Batı Parlamento Pratiği Projesi (DBPPP-EWPPP), Hollanda Dış İşleri Bakanlığı tarafından fon temin edilen ASI partnör örgütü, Meclis delegasyonunun Atina'da Yunan Parlamentosu'na bir ziyaretin yapılmasını temin etti. Ziyaretin amacı, parlamento pratiklerinin, yöresel işbirliğin ve karşılıklı işbirliğin tartışılmasıydı. Katılımcılar arasında Meclis Başkanı Daci, parlamento grupları başkanları ve SLKM temsilcilerinden oluşmaktaydı. Bu ziyaret, 2004 yılı Mart ayından beri Daci'nin SLKM üyeleri ile yapmış olduğu ilk ortak ziyaretiydi. 30 Mart- 1 Nisan 2005 tarihleri arasında , delegasyon Yunan Parlamentosu Başkan Yardımcısı, Avrupa Parlamentosu Meclis Konseyin Yunan delegasyonu başkanı ve eski Yunan dış işleri bakanları ve parlamento komisyonları üyeleri ile görüştiler. Görüşmelerde, araştırmacı komisyonların deneyleri, hükümet ile muhalefet partileri arasındaki işbirliği, Avrupa Konseyi toplantılarına katılım, bilateral ve yöresel işbirliği ve Avrupa entegrasyonu doğrultusunda gerçekleşti.

Sivil toplum ile yöresel parlamento konferansı

Kosova Meclisi delegasyonu 14 - 17 Nisan tarihleri arasında AGİT desteği ile Selanik'te düzenlenen AGİT yöresel parlamento konferansına katıldı. Konferans, "Yasama ve Yurttaşlar: AB iyi İdare Standardlarının İlerletilmesi ve Ev ve Yöresel Düzeyde Yasa Kurallarının İlerletilmesi" başlığı altında tertiplendi. Konferans, Doğu Batı Parlamentolar Pratiği Projesi (DBPPP-EWPPP) tarafından örgütlendi. Konferansa, Arnavutluk, Bosna Hersek, Makedonya, Sırbistan, Kara Dağ ve Kosova temsilcileri ve sivil toplum temsilcileri katıldı. Kosova Meclisi delegasyonu tüm parlamento gruplarından oluşan altı üyeden ibareti ve, Meclis çalışmalarını yasam sürecinde temsil edilmesi, sivil toplumun aleni toplantılara katılımı, Meclisin gözetlenmesi de dahil olmak üzere şeffaflığın temin edilmesi mekanizmalarını konferansta ele alındı. Yöresel parlamento diyalogu alanındaki girişimlerin devamı DBPPP tarafından 2005-2006 yılları için öngörülmesi bulunmaktadır.

Meclis Eğitim Komisyonu'na destek

Meclis Eğitim, Bilim ve Teknoloji Komisyonu Başkanı, AİA eğitim ve eğitim yardımı projesi ile AGİT yetkilileri arasında yapılan görüşmede, katılımcılar eğitim konulu yasalarda görülen eksiklikleri belirledi. Komisyon, yeni yasama ile ilgili aleni toplantıların hazırlanması ya da yasaların gerçekleştirilmesi konusunda uzmansal danışma talebinde bulundu. Bu görüşmeden sonra, AGİT Kosova Misyonu bu konularda Komisyona yardımda bulunması ereğiyle dört aylık bir süre için Komisyona bir uluslar arası eğitim uzmanın temin edilmesini kararlaştırdı. Bir uluslar arası uzman 11 Mayıs'ta yetişkinlerin eğitime ait Yasa Tasarısı hakkında aleni toplantı yaptı.

*Kosova delegasyonu
Selanik'te, soldan sağa:*

*Franklin De
Vrieze(AGİT), Lulzim
Peci(KİPRED), Yakup
Krasniçi(PDK), Cülnaze
Süla(AAK), Sabri
Hamiti (LDK); Cezair
Murati(Vakat, 6+),
Hidayet Hüseni(PDK),
Oliver İvanoviç(SLKM),
Fatmir Seydiu(LDK)*

*İkinci sırada: Kole
Berişa(LDK) ve Nazim
Yaşari(ORA).*

Regional parliamentary conference with civil society

Nisan ayının sonunda Kosova Hükümeti, politik danışmanların çalışma koşulları, yaptıkları işler ve davranış kurallarını ilan etti. Bu evraklar politik danışmanların ilgili GÖE bakanlıkları çerçevesi içerisinde kendi görevlerini daha iyi yapmaları ve Kosova Meclisi ile daha iyi irtibat kurmalarını sağlayacaktır. Son üç yıl içerisinde politik danışmanların rolü yaşamla ayan bir şekilde tanımlanmış değildi ve ne de onun rolü bakanlıklarda standardlaştırılmış değildi. Yeni evraklar, politik danışmanlar, Başbakanlık Ofisi, AGİT ve DFID arasında yapılan danışmalar sayesinde hazırlanmıştır.

Öğrenciler parlamento grupları ile çalışıyor

13 Mayıs tarihinde AGİT Kosova Misyonu temel politik liderleri ile "İş Programı" anlaşmasını imzaladı. Her parlamento grubuna iki üniversite öğrencisinin tayin edileceği girişim projesi bir yıl sürecektir. "Dahil olan öğrencilerin Meclisin çalışmalarını daha iyi anlayacaklarını ve elde etmiş oldukları bilgilerini üniversitedeki diğer arkadaşlarına aktaracaklarına inanıyorum," diyor AGİT Kosova Misyonu Şefi Ambassador Werner Wnendt, Meclis'te yapmış olduğu tören toplantısı konuşmasında. "Bu şema ilerideki kuşaklara ait olan demokratik gelişmelere yeni ufuklar açacaktır. Çünkü öğrencilerin bazıları kendi politik çalışmalarını devam edebilir. AGİT, aynı zamanda bu desteğin parlamento grupları çalışmasını da güçlendireceğine inanmaktadır". Parlamento gruplarına dahil olacak olan üniversite öğrencileri parlamento grupları ile komisyonlar toplantılarına katılarak tutanak tutacak, gündem sırasını ve davetiyeleri olduğu gibi, administratif ve yardımcı desteğini sunacak, özel politik ile yasal konularını inceleyip ilgili parlamento gruplarının başkanı için konuşma noktalarını hazırlayacaklardır.

Meclis, Yönetmeliğini görüştü

Son birkaç ay içerisinde Kosova Meclisi, Yönetmeliğini görüştü. Metinlerde kalitenin ve ayan olmanın temin edilmesinde olduğu gibi üyeler arasında anlaşmanın- konsensusun sağlanması doğrultusunda Meclis ile çalışan Virtyt İbrahimaga, sütunların biri olan demokratik parlamentonun çalışmasından söz etmektedir.

Virtyt İbrahimaga, Kosova Meclisi Kıdemli Hukuk Danışmanı.

Parlamento kurallarının önemi

Parlamento kurallarına değin içtüzük, demokrasinin en önemli araçlarından biridir. Demokrasi, demokrasi enstitülerinde pratikte beşyüz yıldan çok geliştirilmiş bulunmaktadır.

İnsanların çoğu, çeşitli aktivistler, politik partiler, dini gruplar ve diğer sivil toplum grupları tarafından kullanılan konsensus süreci gibi bir ya da diğer prosedürel gelenek ile tanışmış bulunmaktadır. Bu gelenekler sözü geçen grupların amaçları için kullanılmış bulunmaktadır. Burada güçlü olan ortak bir bağ kurularak her kişinin kendi düşüncesini söylemesi önemlidir. Toplantıların temel hedefi ise tüm üyelerin kendilerini iyi hissetmeleridir.

Parlamento toplantılarının çok farklı bir amacı vardır: çalışmaların en etkili bir şekilde yapılmasının temin edilmesi, üyelerin gerçek işlerini yapmalarını sağlama, kararların dürüst bir şekilde alınması ve çoğunlukta olmayanların haklarına karşı saygının gösterilmesinin temin edilmesi. İlkesel olarak parlamento kurallarının amacı insanların etkili bir şekilde beraberce çalışmalarını sağlamak için kolaylığın temin edilmesi ve grupların kendi hedeflerini gerçekleştirmeleri doğrultusunda kendilerine yardımın sunulmasıdır.

Parlamento kuralları genel anlamda bir yasa değildir. İçerdiği kurallar sadece bir grup içinde uygulanabilir. Parlamento yasasının temel prensiplerinden biri de meclisin özerk bir organ olması ve çalışmalarını ve

haklarını kendi kurallarına göre gerçekleştirme yetkisine sahip olmasıdır. Kendi kurallarını pratikte gerçekleştirme özgürlüğüne sahip olarak, liderlerini-başkanlarını seçebilir, liderliğe yetkililerin bir kısmını ya da tümünü delege olarak seçebilir, isteğe göre çalışmalarını kontrol edebilir.

Parlamento kurallarının temel prensibi şunlardır: Çoğunluğun oy kullanma kararı, eşit haklar ve privilejiler. Eşit görevler, azınlık haklarının korunması, özgür olarak tartışmaların yapılması. Parlamento prosedürleri-kuralları, herkesin sesini duyurması ve ayan kararların alınması ereğiyle parlamento toplantılarının yapılması için kurallar düzinesini oluşturmaktadır.

Başkanın temel sorumluluklarından biri, onun, toplantıya katılanların tümüne karşı eşit olarak davranılmasının temin edilmesi doğrultusunda yetkisini kullanmasıdır - örnek olarak birkaç kişinin tartışmalarında ağırlığını ortaya komalarına izin verilmemesi. Karar getirmede demokrasi prensibi çok önemlidir. Oy çoğunluğu konu hakkında karar getirmektedir. Her grupta, her üye çoğunluk oyları ile idare edilmekle uzlaşmaktadır. Oylama hakkı toplantıya katılan üyelerin oyları ile sınırlıdır. Parlamento kuralları, her taraftan argümanlar temsil edildikten sonra toplantıya katılanların çoğunluğunun isteğinin gerçekleşmesini temin etmektedir. Karar alınacak olan her şey hakkında gereken tartışmaların yapılması gerekir. Her üyenin oy kullanması hakkı olduğu gibi konu hakkında her üyenin

konuşması önemlidir. Karar getirme sürecinin sağlanması doğrultusunda sınırsız argümanlar ve sonu olmayan tartışmaların yapılmasından kaçınılmalıdır.

Yönetmelikte neler yenidir?

“Kosova Meclisi’ne Destek” için kurulmuş olan EAR-AIA Kosova Meclisi’ne yeni Yönetmelik tasarısının hazırlanması için yardım için kurulmuş bulunmaktadır. Tasarı Başkanlığa ve Yönetmeliğin ad hoc Komitesine sunuldu. UDE ve AGİT’in Kosova Misyonu desteği ile Yönetmelik tasarısına değin ilk toplantı 27 ila 28 Aralık 2004 tarihleri arasında Ohrid’te düzenlendi. Sunulan tasarı ilk aşamada Başkanlık ve Yönetmelik Komisyonu tarafından kabul edildi. Yönetmelik Komisyonu proje tasarısını başarılı buldu ve onun esas malzeme olarak bir Tasarı taslağının oluşturulması konusunda anlaşarak karara vardı. Komisyon çalışmaları gayet başarılı geçti ve belli konularda uzlaşmaya oybirliği ile varıldı.

Bu çalışmalara üç Avrupa Parlamentosunun hukuk uzmanları kendi öğütleri ile katıldı; Deutscher Bundestag, Assemblée Nationale Republique Française ve Chambre des Representants de Belgique. Hükümetin kontrol edilmesi mekanizmaları ve yasaların gerçekleştirilmesine olduğu gibi, Meclis çalışmalarının etkili ve şeffaf olmasına, Meclis’in ana organları ile iç ilişkilerin kurulmasına, kuralların ayan olması ile topluluk hakları ile politik azınlıklar haklarının korunmasına özel

önem gösterilmiştir. Aynı zamanda kuralların yukarıda adı geçen ilkeler ile uyumlaştırılması, kuralların Avrupa parlamentoları kuralları ve pratikleri ile uyumlaştırılması olduğu gibi standartların gerçekleştirilmesi için Kosova Meclisi’ne gönderilen hükümlerin ilave edilmesine özel özen gösterilmiştir.

Projenin amacı, Başkanlık, Parlamento Grupları ve Komisyonlar gibi Meclis’in temel rollerinin tanımlanması doğrultusundadır. Genel kurul toplantısında var olan girişimleri önerdiği için Parlamentonun en önemli organları Parlamento Gruplarıdır. Onun rolünün güçlendirilmesi için, Tasarı, parlamento grupları ile ilgili yeni kuralları önererek Meclis içerisinde var olan politik görevlerini gerçekleştirmeleri amacıyla gerekli olan personeli işe almalarına katkıda bulunacaklardır.

Komisyon çalışmalarına değin yeni hükümler de ilave edilmiş bulunmaktadır. Proje yönünden bakıldığında, komisyonun kendi yetkisinde olan konuları ele alması önemli konulardan birini oluşturmaktaydı. Komisyon çalışmalarının etkili olması için Meclis’in her üyesinin komisyon çalışmalarına katılmaları önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Yönetmeliğin ikinci görüşmesinde çalışmaların ilerletilmesi amacıyla, komisyon repertuarına ilişkin hükümler dahil edilmiş bulunmaktadır. Komisyonun her raporunu sunması ereğiyle rapor sunan kişi tayin edilecektir ve o kişi genel kurul toplantısında komisyonun değiştirgelerini, rezolasyonlarını, önerilerini ve raporlarını sunmakla görevli

olacaktır. Yönetim Komisyonunun kurulması (eskiden fonksiyonel komisyon) da aynı zamanda çok önemliydi, ve onun belirli bir konu üzerine yönetim rolü olacaktır. O, yasa tasarıları ve parlameto organları tarafından sunulan değiştirgeler hakkında genel kurula rapor sunacak ve daha iyi yasa tasarılarının hazırlanması yolunda faydalı olan değiştirgeleri genel kurula önerecektir.

Başkanlığa ait olan yeni kurallar genel kurul toplantılarının hazırlanmasındaki rolüne olduğu gibi, Meclis'in idare edilmesi ve Parlamento Grupları ile interaksyonun yapılmasına işaret etmektedir. Genel kurula toplantılarında nizam mekanizmalarının uygulanması ayan bir şekilde tanımlanmış bulunmaktadır.

Yeni bir Yönetmelik ile Hükümetin pozisyonu güçlendirilmiş bulunmaktadır. Yeni kurallar aynı zamanda Başbakan'a "güvenilir" ve "güvenilmez" oylarını kapsamaktadır. Politik krizlere götürecektir olan güvene değin yıkıcı hareketlerden uzak kalmak ereğiyle, yapıcı bir inancın dahil edilmesi ve Başbakan'a ait olan güven oyununun dahil edilmesi önerilmiş bulunmaktadır. Yeni hükümler, hükümet çalışmalarının parlamento tarafından kontrol edilmesi ile ilgilidir. Devamda, Meclis'in her toplantısında Hükümete sorulacak olan sorular ve yanıtlar için en azından iki saat zaman ayrılmış bulunmaktadır. Sorular toplantının yapılmasından en azından 5 çalışma hafta önce sunulmalıdır. Sivil toplum ile interaksyon enstrümanları ve aleni toplantıların düzenlenmesi hükümleri de ilave edilmiş bulunmaktadır.

En nihayet yeni Yönetmeliğin parlamento demokrasisi ilkeleri ile GÖE'lere ait olan Standardların Gerçekleştirilmesi Planı ihtiyaçları ile bütünlüklü olarak uyumlu olduğunu belirtmek isterdim.

7. sayfanın devamı

davranışlarını gerçekten değiştirerek Kosova'da kalan Sırların etkili bir şekilde korunmaları ve desteklenmeleri gerektiğinin farkına vardığına işaret etti. Sn Ivanovic "yetkilerin çabuk bir şekilde yarı pişmiş enstitülere aktarılması"nın bir şansızlık olduğunu değerlendirerek, Kosova Sırlarının korunmasına değin anlamlı önlemler alınmadan önce nihayi statüsünün konusunu konuşulması ve geri dönüşler sonuçlar vermiş bulunmaktadır. Sn. Ivanovic şu okul yılı sonunun Kosova'da var olan Sırp topluluğunun kurtulması için çok önemli olduğunu değerlendirdi. İnsanların çoğu Ekim 2004 yılı seçimlerinin boykot edilmesi kararının yanlış olduğunu anlamış bulunmaktadır, ama onlar GÖE'nin Sırp Topluluğu çıkarlarını da korumak için iyi şanslar olabileceğine inanmaktadır. Sn Ivanovic konuşmasını optimist-hoşgörür bir hava içerisinde tamamlayarak başarılı politik anlaşmaların yapılması konusunda konuşarak, radikal ve ekstrem fikirleri bir yana bırakarak, müzakerelerin yapılması için uzun süreli sonuçların başlatılması gereksinimine işaret etti. Bu "barış amacı ile yürütülen bir düşünce ile olduğu gibi çocuklarımız için yeni bir Kosova'nın yaratılması ile ilgili kararlığımız ile elde edilebilir" dedi.

ASI
NEWSLETTER

AGİT Misyonu Kararğahları, 38000 Priştine

Tel. (+381-38) 500 162 Faks: (+381-38) 500 188

İrtibat kuracağınız kişi: franklin. devrieze @ osce. org

http:// www.osce. org/ Kosova

Bu bültende ortaya atılan görüşler katkıda bulunanların kendi görüşleridir ve Meclis, AGİT'in Kosova Misyonu ya da ASİ partnerleri olan örgütlerin görüşlerini temsil etmemektedir.

Bu bültendeki fotoğraflar: Express gazetesi sayfa. 1, 10, 19 (Aldhe Mulla), 4, 5 (Astrit Ibrahim), 8 (Ermal Meta) 11 (Ferdi Limani); Kosova Meclisi : sayfa. 14 , AGİT sayfa 2, 6, 9, 13, 15,16, 17 ; ABD Ofisi sayfa 12.

Kosova Meclisi Komisyonlarının yapısı

1. Bütçe ile Maliye Komisyonu (12 üye)

1. Naser Osmani, Başkan - LDK
2. Snežana Milić, Başkanın Birinci Yardımcısı-SLKM
3. Safete Hadërgjonaj, Başkanın İkinci Yardımcısı -PDK
4. Behxhet Brajšori, Üye - LDK
5. Besa Gaxheri, Üye - LDK
6. Lutfi Zharku, Üye - LDK
7. Naxhije Doçi, Üye - LDK
8. Gani Koci, Üye PDK
9. Demir Lima, Üye PDK
10. Mazlrom Kumnova, Üye - AAK
11. Rifat Krasniç, - KDTP, 6+
12. Nazim Jashari, Üye - ORA

2. Topluluklar Hakları ve Çıkarları ile Geri Dönüş Komisyonu (13) Üyesi

1. Rande Nojkic, SLKM
2. Sanije Aliaj, Başkanın Birinci Yardımcısı - LDK
3. Mahir Yağcılar, Başkanın İkinci Yardımcısı - KDTP, 6+
4. Nait Hasani, - PDK
5. Slavisa Petković, GIS
6. Nuran Malta, KDTP
7. Džezair Murati, Vakaf Koalisyonu
8. Numan Balić, SDA
9. Sabit Rrahmani, PDAK
10. Xhvedet Neziraj, IRDK
11. Bislim Hoti, IRDK
12. Zyfi Merxha, PRBK
13. Ibishi Rustem, GIG

3. Cinsiyet Eşitliği, Petisyonlar ve Kayıp Kişiler ile İlgili Alt Komisyonlar ile Birlikte Yasal Konular, Yasama ve Anayasal Çerçeve Komisyonu (12 Üye)

1. Hyadajet Hyseni, Başkan-PDK
2. Kolë Berisha, Başkanın birinci yardımcısı - LDK
3. Shpresa Murati, - Grubu Başkanının ikinci yardımcısı - KDTP, 6+
4. Ymer Muhaxheri, Üye - LDK
5. Sadudin Berisha, Üye - LDK
6. Ramadan Kelmendi, Üye - LDK
7. Lumnije Hyseni, Üye - LDK
8. Nerxhivane Dauti, Üye - PDK
9. Hajredin Kuçi, Üye - PDK
10. Gjylnaze Sylja, Üye - AAK
11. Dragiša Krstović, SLKM Üyesi
12. Veton Surroi, Üye - ORA

4. Uluslar arası İşbirliği ve AB Entegrasyonu Komisyonu (12 Üye)

1. Sabri Hamiti, Başkan - LDK
2. Bajram Rexhepi, Başkanın ilk yardımcısı-PDK
3. Mahir Yagcilar, Başkanın ikinci yardımcısı - KDTP, 6+
4. Fatmir Sejdiu, Üye - LDK
5. Ilmi Ahmeti, Üye - LDK
6. Rudina Bukoshi, Üye - LDK
7. Alush Gashi, Üye - LDK
8. Jakup Krasniqi, Üye - PDK
9. Xhavit Haliti, Üye - PDK
10. Emrush Xhemaili, Üye - LPK - AAK
11. Slavisa Petković, Üye - SLKM-GIS
12. Veton Surroi, Üye - ORA

5. Eğitim, Bilim, Teknoloji, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu (12 Üye)

1. Enver Hoxhaj, Başkan-PDK
2. Nimon Alimusaj, Başkanın birinci yardımcısı-LDK
3. Gojko Saviq, Başkanın ikinci yardımcısı-SLKM
4. Remzije Nimani, Üye - LDK
5. Gjylshen Berisha, Üye - LDK
6. Ragip Zekolli, Üye - LDK
7. Mark Krasniqi, Üye -PSHDK- LDK
8. Drita Statovci, Üye - PDK
9. Sala Ahmetaj, Üye - PDK
10. Myrvete Dreshaj, Üye - AAK
11. Nuran Malta, Üye - KDTP, 6+
12. Genc Gorani, Üye - ORA

6. Ekonomi, Ticaret, Endüstri, Enerji, Taşımacılık ve Telekomünikasyon Komisyonu (12 Üye)

1. Fatmir Rexhepi, Başkan-LDK
2. Bajrush Xhemaili, Başkanın birinci yardımcısı-PDK
3. Mahir Yagcilar, Başkanın ikinci yardımcısı- KDTP, 6+
4. Ibush Jonuzi, Üye - LDK
5. Brikenda Kryeziu, Üye - LDK

6. Milazim Haliti, Üye - LDK
7. Fadil Gashi, Üye - LDK
8. Sala Berisha -Shala, Üye - PDK
9. Hatixhe Hoxha, Üye - PDK
10. Xhvedet Neziraj, Üye - IRDK- AAK
11. Sladan Ilic, Üye - SLKM
12. Teuta Sahatqija, Üye - ORA

7. Tarımcılık, Ormancılık, Kırsal Gelişme Çevre ile Uzaysal Planlama Komisyonu (12 Üye)

1. Rifat Krasniç, Başkan- KDTP, 6+
2. Lulzim Zeneli, Başkanın Birinci yardımcısı - LDK
3. Goran Bogdanović, Başkanın İkinci Yardımcısı-SLKM
4. Isuf Sutaj, Üye - LDK
5. Shaban Halimi, Üye - LDK
6. Zyhrije Maloku, Üye - LDK
7. Fetah Berisha, Üye - LDK
8. Berat Luzha, Üye - PDK
9. Afrim Arzuahxhiu, Üye - PDK
10. Xhelal Canziba, Üye - PDK
11. Sylejman Qerkezi, Üye - PD-AAK
12. Nazim Jashari, Üye - ORA

8. Sağlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Komisyonu (12 Üye)

1. Fatmire Mulhaxha-Kollçaku, Başkan - ORA
2. Naim Jerliu, Başkanın Birinci Yardımcısı-LDK
3. Shpresa Murati, Başkanın İkinci Yardımcısı- KDTP, 6+
4. Ilaz Pireva, Üye - LDK
5. Nurishahe Hulaj, Üye - LDK
6. Nafije Berisha, Üye - LDK
7. Fehmi Vula, Üye - LDK
8. Flora Brovina, Üye - PDK
9. Teuta Hadri, Üye - PDK
10. Zahrije Jusufi, Üye - PDK
11. Zylfije Hundozji, Üye - AAK
12. Zlatica Kujundic, Üye - SLKM-GIS

9. Kamuoyu Hizmetleri, Yerel Administrasyon ve Medya (12 Üye)

1. Nekibe Kelmendi, Başkan - LDK
2. Fehmi Mujota, Başkanın Birinci yardımcısı-PDK
3. Oliver Ivanović, Başkanın ikinci yardımcısı-SLKM
4. Ramadan Musliu, Üye - LDK
5. Nexhat Rexha, Üye - LDK
6. Kamber Kamberi, Üye - LDK
7. Jonuz Kastrati, Üye - LDK
8. Hajredin Hyseni, Üye - PDK
9. Selvije Halimi, Üye - PDK
10. Ymer Halimi, Üye - AAK
11. Shpresa Murati, Üye - KDTP, 6+
12. Ylber Hysa, Üye - ORA

10. Hazırlık ve Acil Durumlara Değın Komisyon (12 Üye)

1. Naim Maloku, Başkanlık eden - AAK
2. Ylber Hysa, Başkanın Birinci yardımcısı-ORA
3. Xhezair Murati, Başkanın ikinci yardımcısı- Koalicija Vakaf, 6+
4. Agim Krasniqi, Üye - LDK
5. Fadil Geci, Üye - LDK
6. Samije Zeqiraj, Üye - LDK
7. Fadil Kryeziu, Üye - LDK
8. Qibrije Hoxha, Üye - LDK
9. Sokol Bashota, Üye - PDK
10. Emin Krasniqi, Üye - PDK
11. Arsim Bajrami, Üye - PDK
12. Vesna Jovanović, Üye - SLKM

11. Kosova Meclisi Yönetmeliği Komisyonu (12 Üye)

1. Hajredin Kuçi, Başkan-PDK
2. Bislim Hoti, Başkanın birinci yardımcısı - IRDK- AAK
3. _____ Başkanın ikinci yardımcısı-SLKM
4. Kolë Berisha, Üye - LDK
5. Nekibe Kelmendi, Üye - LDK
6. Fatmir Sejdiu, Üye - LDK
7. Ramadan Kelmendi, Üye - LDK
8. Naim Jerliu, Üye - LDK
9. Gani Koci, Üye - PDK
10. Hyadajet Hyseni, Üye - PDK
11. Mahir Yağcılar, Üye - KDTP, 6+
12. Nazim Jashari, Üye - ORA